

Broj 64 - 65 * Godina IX * januar/siječanj - februar/veljača 2008.

GLASNIK

KOMORSKI SISTEM FEDERACIJE BOSNE I HERCEGOVINE

**Prijedlozi za intenziviranje
privrednog razvoja i stvaranje
stabilnih uslova privređivanja**

Zajednička sjednica
odbora reciklaža VTKBiH i P/GKFBiH

**Ekološka strategija
FBiH je u završnoj fazi**

Jago Lasić:

Vanjskotrgovinski deficit u 2007. godini 7,5 milijardi KM

Potpredsjednik Privredne komore Federacije BiH Jago Lasić, na konferenciji za novinare, koja je održana krajem januara, u Mostaru naglasio je da je loša situacija u BiH kada je u pitanju odnos između izvoza i uvoza

“Što se tiče vanjskotrgovinske razmjene BiH, u 2007. godini izvezeno je robe u vrijednosti od šest milijardi KM, što je povećanje od 15 odsto u odnosu na prethodnu godinu. Uvezeno je robe u vrijednosti od 13,6 milijardi KM, pa je prema tim podacima uvoz porastao za 21 odsto. Deficit je 7,5 milijardi KM, a pokrivenost uvoza izvozom pala je na 44 odsto”, izjavio je Lasić.

Dodao je da su glavni krivci za ovako loše stanje u vanjskotrgovinskoj razmjeni Ministarstvo vanjske trgovine i ekonomskih odnosa BiH, te Vijeće ministara BiH.

“PDV, carinska politika i akcize su u državnoj nadležnosti, i to su jedini mehanizmi koji mogu uticati na poboljšanje statusa izvoznika”, istakao je Lasić.

Kada je riječ o zaposlenosti stanovništva u FBiH u prošloj godini, Lasić je kazao da PKFBiH raspolaže podacima da je u 2007. godini registrovano 410.000 zaposlenih osoba, dok je nezaposlenih 370.000.

Govoreći o aktuelnim poskupljenjima, Lasić je naveo kako smatra da čim poskupe enegenti država mora intervenirati, kako ne bi došlo do lančanog poskupljenja.

“Država mora odrediti svoj stav. Imamo najskuplje brašno u odnosu na ostale evropske zemlje. Cijena ulja u BiH je odmah iza cijena u Mađarskoj i Hrvatskoj”, kazao je Lasić.

Naglasio je da je prosječna plaća u starim zemljama članicama Evropske unije 2.212 eura, dok u BiH ona iznosi 640 KM.

“Evropljani na stanarinu i hranu odvajaju 30 odsto od mjesečnih primanja, dok građani naše zemlje samo na hranu izdvajaju 70 odsto svojih primanja svakog mjeseca”, zaključio je Lasić.

BH tvrtke na gospodarskoj izložbi

“Histrina 2008” u Puli

U Puli se 6. i 7. veljače u hotelu Histrina održala jubilarna 15. gospodarska izložba proizvođača hrane, pića i opreme za ugostiteljstvo “Histrina 2008”.

Cilj ovakve jedne izložbe jeste povezivanje poljoprivredne i prehrambene industrije sa turizmom, trgovinom i ugostiteljstvom.

Otvorio ju je predsjednik HGK Nandan Vidošević, koji je istaknuo da i drugi iz Hrvatske, ali i šire, trebaju biti potaknuti primjerom Istre, koja je znala i dobro koncipirala svoj razvoj kroz razvijanje kvalitetnih proizvoda i ponude, jer kvaliteta znači prepoznatljivost na velikom globalnom tržištu.

Posredstvom Privredne/Gospodarske komore Federacije Bosne i Hercegovine, a na čelu sa potpredsjednikom Jagom Lasićem, već tradicionalno su se predstavile i naše turističke i prehrambene tvrtke. Naši izlagači su nastupali na zajedničkom štandu. Bilo je veliko interesovanje za naša vina, tvrde sireve, ali i za rafting na Uni.

Prvi put ove godine, temeljem suradnje sa Privrednom komorom Crne Gore, sudjelovale su i prezentirale se i tvrtke iz Crne Gore.

Prva izložba održana je 1994. godine sa samo 15 izlagača iz dvije županije. Danas je to već međunarodna manifestacija sa preko 200 izlagača.

Najviše je izlagača bilo iz Istarske županije koji su predstavili svoje autohtone, kao i druge poljoprivredne proizvode, a stručni program je obogaćen nizom predavanja i predstavljanja.

Nadamo se da će se i ubuduće nastaviti uspješna suradnja i tradicija predstavljanja naših proizvoda i usluga, i naše zemlje, na sljedećoj “Histrini”.

Daniela LOVRIĆ

Sedam izlagača iz BiH

Jago Lasić, potpredsjednik P/GKFBiH, izjavio je da su firme iz BiH već 14 godina prisutne na ovoj izložbi. I pored malog broja izlagača iz BiH, ove godine je pokazan veliko interesovanje za bh. vina, tvrde sireve, ali i rafting na Uni.

“Veliki problem predstavlja to što bh. programi nisu ušli u kataloge hrvatskih touroperatora i mislim da naša i Hrvatska turistička zajednica trebaju napraviti zajednički program. Cilj je da bh. turistički potencijali budu predstavljeni u katalogima hrvatskih touroperatora, pa da se onda nude po čitavom svijetu. Nažalost, u Puli nismo imali touroperatora iz BiH, a ni turističke zajednice”, kazao je Lasić.

Dodao je da je jedan od razloga što se na izložbi u Puli pojavio mali broj bh. izlagača taj što ne postoji ustaljeni sistem izložbi i sajmovova, te naglasio da, zbog stanja u državi, BiH propušta veliki broj specijaliziranih sajmovova.

“Tako BiH ne nastupa na najvećem sajmu vina u Dizeldorfu, koji će biti održan u drugoj polovini marta ove godine. Oko 70 odsto vina sa prostora bivše Jugoslavije je završavalo na njemačkom tržištu. Nećemo nastupiti u Dizeldorfu i onda se npr. pojavi makedonska “žilavka”, koja nije ni slična našoj, i pokvari nam imidž. Ne znamo odrediti koje robe su prioritet za neko tržište”, kazao je Lasić.

Zajednički stavovi komora Federacije BiH

Na press konferenciji, koju su organizirale privredne komore Federacije BiH, krajem januara, predstavljani su "Prijedlozi za intenziviranje privrednog razvoja i stvaranje

stabilnih uslova privređivanja".

Zajedničke stavove komorskog sistema FBiH prezentirao je Jago Lasić, potpredsjednik Privredne komore FBiH.

Riječ je o konkretnim prijedlozima Vladi FBiH za izmjene i dopune propisa kojima se reguliše rad poslovne zajednice i razvoj privrede, stoga ih objavljujemo u cijelosti.

KOMORSKI SISTEM FEDERACIJE BOSNE I HERCEGOVINE

Prijedlozi za intenziviranje privrednog razvoja i stvaranje stabilnih uslova privređivanja

Komorski sistem Federacije Bosne i Hercegovine nakon konsultacija sa privrednicima, poslovnim udruženjima i drugim asocijacijama privrede uputio je nadležnim organima izvršne i zakonodavne vlasti na svim nivoima prijedloge za otklanjanje barijera u odvijanju biznisa.

Privreda nije zadovoljna dosadašnjim odnosom i stepenom realizacije prijedloga iz privrede.

Stoga -

❖ *Zahtijevamo da se ubrzaju reforme u Bosni i Hercegovini i kreira zakonska regulativa koja će obezbijediti formiranje i funkcionisanje ključnih institucija od važnosti za privredu na nivou države, izgradnju i funkcionisanje jedinstvenog prostora Bosne i Hercegovine i stvaranje razvojnog i izvozno stimulativnog i podsticajnog privredno-sistemskeg ambijenta.*

U tom smislu, tražimo osnivanje javnih preduzeća na nivou Bosne i Hercegovine utvrđenim Općim okvirnim sporazumom za mir u Bosni i Hercegovini za organizovanje i upravljanje pojedinim sektorima, kao što su: ceste, željezničke pruge, luke, komunalne djelatnosti, energetika, poštanske i komunikacijske usluge.

❖ *Zahtijevamo od izvršnih i zakonodavnih organa BiH da efikasnije djeluju na stvaranju povoljnijeg poslovnog ambijenta i time omogućće bolje iskorištavanje raspoloživih potencijala, razvoj konkurentnosti domaćih kompanija i njihovo efikasnije uključivanje u evropske i svjetske inte-*

gracione procese. Tražimo od nadležnih organa i institucija maksimalno zalaganje, kako bi se, što prije, ispunili uslovi koji će dovesti do potpisivanja Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju Bosne i Hercegovine Evropskoj uniji.

Nedopustivo je da se o prijedlozima privrede za poboljšanje privrednog zakonodavstva (Zakon o akcizama BiH, Zakon o carinskoj politici, Zakon o carinskoj tarifi BiH, Zakon o javnim nabavkama i dr) Parlament BiH ne izjašnjava godinama i pored činjenice da primjena pojedinih zakona u praksi nanosi ogromnu štetu i privredi i društvu u cjelini.

Naglašavamo potrebu striktno primjene Pravila za konsultacije u izradi pravnih propisa ("Sl. glasnik BiH", broj 81/06), kojima su ustanovljene procedure za konsultovanje sa javnošću i organizacijama po kojima postupaju ministarstva i druge institucije BiH prilikom izrade pravnih propisa.

❖ *Zahtijevamo od izvršnih i zakonodavnih organa Federacije BiH da u praksi dosljedno provode utvrđena strateška opredjeljenja Vlade i Parlamenta Federacije BiH koji se odnose na stvaranje jedinstvenog ekonomskog prostora i tržišta rada, te na eliminisanje svake neujednačenosti između entiteta u oblasti fiskalne politike i ukupnog poslovnog ambijenta.*

Tražimo od nadležnih organa i institucija da eliminišu svaki oblik diskriminacije i monopola između privrednih subjekata koji proizlaze iz strukture vlasništva kapitala ili drugih razloga, bilo da je riječ o javnom ili privatnom sektoru.

U cilju konkretizacije navedenih zahtjeva, **predlažemo sljedeće:**

PRIORITETNE MJERE

1. Oblast porezne politike

➤ *Na državnom nivou donijeti, što prije, Okvirni zakon kojim bi se ut-*

vrstile jednake stope direktnih poreza (na plaće, dohodak, dobit itd) na cijelom području Bosne i Hercegovine;

➤ Do donošenja Okvirnog zakona na nivou zemlje u Federaciji Bosne i Hercegovine primijeniti istu osnovicu za obračun i iste stope doprinosa na plaće kao u Republici Srpskoj;

➤ Uz zadržavanje poreznih poticaja regulisanih u novom Zakonu o porezu na dobit, treba zadržati poticaje iz prethodnog Zakona koji se u praksi pokazao veoma stimulativnim (oblast reinvestiranja);

➤ Izmijeniti sve odluke Vlade Federacije BiH koje imaju ukupan prihod privrednog lica kao osnovicu za obračun raznih članarina i naknada i uskladiti ih sa realnim mogućnostima privrede.

2. Zakon o akcizama

Izvršiti hitnu izmjenu Zakona o akcizama, a posebno u dijelu koji se odnosi na:

2.1. Duhanski proizvodi

Nužno je i akcize prilagoditi kategorizaciji vrsta cigareta, a ne primjenjivati jedinstvenu stopu akcize za sve vrste cigareta, odnosno izvršiti izmjenu sadašnje stope posebnog poreza na promet duhanskih preradevina od 49% koja se primjenjuje na sve vrste cigareta, tako da ona bude diferencirana prema razvrstavanju cigareta po grupama.

- Grupa	"A"	- Popularne cigarete	- Iznos	0,30	KM/komad
- Grupa	"B"	- Standardne cigarete	- Iznos	0,50	KM/komad
- Grupa	"C"	- Ekstra cigarete	- Iznos	1,50	KM/komad

2.2. Kafa

U Zakonu o akcizama BiH izmijeniti član 12. na sljedeći način:

➤ "Predmet oporezivanja je kafa koja se uvozi u carinsko područje Bosne i Hercegovine".

➤ Poseban porez na kafu plaća se prilikom uvoza za jedan kilogram netto težine kafe, i to:

- kafa nepržena s kofeinom i bez kofeina (sirova kafa)	1,30	KM/kg
- kafa pržena s kofeinom i bez kofeina	3,00	KM/kg
- Ekstrakt kafe, pržene ljuspe i opne	3,50	KM/kg"

2.3. Derivati nafte

➤ Ukinuti carinu na uvoz nafte i naftnih derivata, a za iznos carina povećati akcizu i tako izjednačiti uslove poslovanja svih prometenika naf-

tom i naftnim derivatima i onemogućiti povoljniji položaj na tržištu pojedinim distributerima;

➤ Osloboditi plaćanja akciza i putarina na naftu i naftne derivate određene djelatnosti (medicinske ustanove, poljoprivreda i dr);

Eliminisati duplo oporezivanje kod formiranja cijena naftnih derivata.

2.4. Alkohol i alkoholna pića

U članu 17. stav 1. Zakona dodati novu tačku 3. koja treba da glasi:

"Akciza se ne plaća pri isporuci i uvozu alkohola za reprodukciju i to pravnim licima registrovanim za proizvodnju lijekova, kozmetičkih i parfimerijskih proizvoda, za konzerviranje preparata i pulpiranje voća, za proizvodnju jestivog octa, prehrambenih i drugih proizvoda, sirovina i repromaterijala u industriji, zatim za potrebe zdravstva, fakulteta, instituta i drugih naučnih ustanova koje alkohol koriste za obavljanje nastavno-naučne djelatnosti, uz pisanu narudžbu, sa izjavom kupca da će kupljeni količinu koristiti isključivo za svrhe navedene u ovoj tački, te obavezno izdavanje računa, s pozivom na broj i datum izjave. Alkoholom nabavljenim za reprodukciju smatra se i alkohol koji se nabavlja za ispitivanje kvaliteta sirovina i gotovih proizvoda".

2.5. Luksuzna roba

Uvesti akcize na proizvode od plemenitih metala, kože, krzna, zatim na jahte, male letjelice i dr. luksuznu robu.

3. Carine

Izvršiti hitnu izmjenu zakona iz oblasti carinskih propisa kojima propisati:

➤ Da se ukinu carine na uvoz sirovina i repromaterijala, investicijske opreme i rezervnih dijelova;

➤ Da se uvedu kvote i kontingenti (s posebnim osvrtom na sezonske

kontingente), kao instrumente zaštite domaće proizvodnje, održavanja stabilnosti cijena, povećanja konjunktуре domaćih roba i vezivanja domaće proizvodnje i trgovine;

➤ Da se apsolutni iznos carinskog opterećenja na poljoprivredno-prehrambene proizvode (prelevmane) usmjeri za podsticaj poljoprivredno-prehrambene proizvodnje, a ne u javnu potrošnju;

➤ Da se obezbijedi veća fleksibilnost carinskih organa i poboljša komunikacija sa uvoznicima i špediterima;

4. Zakon o PDV

Uvesti diferencirane stope PDV za:

➤ osnovne prehrambene proizvode;

➤ izdavačko-grafičku djelatnost (knjige i sl);

➤ ortopedska pomagala (invalidske proteze, kolica, očne proteze, dioptrijske naočale, kontaktna leća i sl);

➤ informatičku opremu (IKT oprema) koja se koristi za potrebe obrazovanja u akademskoj zajednici (osnovne i srednje škole i univerziteti).

5. Zaštita domaće proizvodnje i podsticaji

➤ Obezbijediti značajnija budžetska i druga sredstva Federacije Bosne i Hercegovine, namijenjena stimulaciji i podsticaju razvoja, a posebno:

■ djelatnosti zasnovanoj na domaćim resursima i sirovinama (poljoprivreda i prehrambena industrija, drvoprerađiva i dr);

■ djelatnosti koje supstituišu uvoz;

■ djelatnosti koje izvoze pretežan dio svoje proizvodnje;

■ za unapređenje sistema upravljanja kvalitetom prema međunarodnim standardima, a posebno za mala i srednja preduzeća izvozno orijentisana.

➤ Obezbijediti prioritet u snabdjevanju domaće privrede energentima, sirovinama, repromaterijalima i drugim robama na nediskriminirajući način;

➤ Obezbijediti kontinuitet rada inspeksijskih organa u suzbijanju "sive ekonomije" i rada na crno;

➤ Obezbijediti zaštitu okoline i potrošača procedurama i zahtjevima

standardizacije, i uvođenja principa reciprociteta koje primjenjuju zemlje partneri vanjskotrgovinske razmjene Bosne i Hercegovine.

6. Zakon o javnim preduzećima

Preispitati odredbe Zakona ili regulisati podzakonskim aktima specifičnosti privrednih subjekata kako bi se otklonila uska grla u poslovanju i ubrzala poslovna aktivnost javnih preduzeća.

7. Zakon o javnim nabavkama

Izvršiti izmjene i dopune Zakona o javnim nabavkama Bosne i Hercegovine.

Iako je ovaj Zakon uspostavio kontrolu i red u poslovanju javnih preduzeća, osjeća se preburokratiziranost kompletnog procesa. Nužno je ostaviti više slobode javnim preduzećima kako bi bili konkurentniji na tržištu.

8. Zakon o privatizaciji preduzeća

Definisati jasne ciljeve i način privatizacije državnog kapitala u javnim kompanijama na osnovu naučnog, stručnog i poslovnog pristupa kojima će se podržati ekonomski rast, zapošljavanje i konkurentnost privrede Federacije Bosne i Hercegovine.

9. Skladištenje i transport nafte i naftnih derivata

Osposobiti terminale koji mogu uskladištiti tromjesečne potrebe države za naftnim derivatima, regulisati uvoz željeznicom i brodovima i time opskrbu učiniti sigurnijom, kvalitetnijom i jeftinijom.

Obrazloženje: Na području Bosne i Hercegovine se nalazi veći broj terminala za lagerovanje naftnih derivata. U devet terminala koji se nalaze u Federaciji Bosne i Hercegovine, plus terminal u Pločama, moguće je obezbijediti najmanje četvoro-mjesečne potrebe Federacije Bosne i Hercegovine. Uključenjem željezničkog transporta obezbijedila bi se veća kontrola kvaliteta i količine goriva, te ušteta u troškovima. U 2007. godini cijene derivata po litri su povećane za 8,5%, najviše zbog toga što sadašnji način snabdijevanja bh. tržišta nije siguran, jer obezbjeđuje svega desetodnevne potrebe za naftnim derivatima.

10. Snabdijevanje sirovinama iz domaće proizvodnje

Mjerama ekonomske politike zaštititi domaće prerađivače od prekomjernog izvoza sirovina, prednost dati izvozu proizvoda više faze prerade umjesto sirovina, jer se time ostvaruju veći efekti, obezbjeđuje veći rast društvenog proizvoda, obezbjeđuje otvaranje novih radnih mjesta, stabilnije punjenje budžeta i fondova i dr.

Obrazloženje: U Bosni i Hercegovini je instaliran određen broj privrednih kapaciteta na bazi domaćih sirovina, prije svih, aluminijski i čelika. Međutim, domaći prerađivači aluminijski, aluminijskih legura i čelika ne snabdijevaju se sirovinama proizvedenim u Federaciji Bosne i Hercegovine, jer se one pretežno izvoze. Pod istim uslovima prednost u snabdijevanju treba da imaju domaći prerađivači, jer nam je cilj izvoz proizvoda više faze prerade. Pored proizvoda iz metalnog sektora isti pristup treba obezbijediti i u sektoru prerade drveta, industrije građevinskog materijala, grafičke industrije, hemijske industrije, tekstilne i kožarske industrije, kao i potvrda drugih grana privrede.

11. Energetski sektor

Što prije donijeti Strategiju razvoja energetike na nivou Federacije Bosne i Hercegovine i Bosne i Hercegovine.

Obrazloženje: Nesigurnost u snabdijevanju energijom, neočekivane promjene cijena u toku poslovne godine, neusklađen i neadekvatan tarifni sistem tržišnim uslovima privredivanja i dr. dovodi privredne subjekte, a posebno velike potrošače, u vrlo tešku situaciju. Stoga je nužno pokrenuti aktivnosti na kreiranju energetske politike na nivou Federacije Bosne i Hercegovine i zemlje i oblast energije urediti zakonima.

Kako je većina predloženih mjera u nadležnosti Vijeća ministara Bosne i Hercegovine i zakonodavnih organa Bosne i Hercegovine, moli se Vlada Federacije Bosne i Hercegovine da svojim uticajem obezbijedi što brže donošenje odgovarajućih rješenja.

Privredna/Gospodarska komora Federacije Bosne i Hercegovine, zajedno sa kantonalnim privrednim komorama, kao istinski partneri Vlade stavljaju na raspolaganje Vladi Federacije Bosne i Hercegovine sve svoje kapacitete u rješavanju ovih problema.

Sarajevo, januara 2008. godine

KOMORA	PRESJEDNIK/DIREKTOR	POTPIS
PRIVREDNA/GOSPODARSKA KOMORA FEDERACIJE BOSNE I HERCEGOVINE	Azda Rapa, predsjednik	<i>[Signature]</i>
	Jago Lasić, dopredsjednik	<i>[Signature]</i>
PRIVREDNA KOMORA KANTONA SARAJEVO	Kemal Ghebo, predsjednik	<i>[Signature]</i>
PRIVREDNA KOMORA UNSKOSANSKOG KANTONA	Ismet Pašalić, predsjednik	<i>[Signature]</i>
GOSPODARSKA KOMORA ŽUPANIJE POSAVSKE	Vlado Županić, predsjednik	<i>[Signature]</i>
PRIVREDNA KOMORA TUZLANSKOG KANTONA	Nedret Kikanović, direktor	<i>[Signature]</i>
PRIVREDNA KOMORA ZE-DO KANTONA	Sefija Botorić, predsjednik	<i>[Signature]</i>
PRIVREDNA KOMORA BOSANSKO-PODRINJSKOG KANTONA	Zijo Terzić, predsjednik	<i>[Signature]</i>
PRIVREDNA/GOSPODARSKA KOMORA HERCEGOVAČKO-NERETVANSKOG KANTONA MOSTAR	Perica Jurković, predsjednik	<i>[Signature]</i>
GOSPODARSKA KOMORA ZAPADNO-HERCEGOVAČKE ŽUPANIJE	Mirko Ramić, predsjednik	
GOSPODARSKA KOMORA HERCEGBOSANSKE ŽUPANIJE	Ivo Čavar, predsjednik	
PRIVREDNA KOMORA SREDNJE-BOSANSKOG KANTONA JAJCE	Asim Gradinić, predsjednik	<i>[Signature]</i>

[Signature] *[Signature]*

VIROEXPO 2008

Članice Komore izlagale besplatno na sajmu

Privredna/Gospodarska komora FBiH osmu godinu uzastopno izlagala je na 13. međunarodnom sajmu gospodarstva, obrtništva i poljoprivrede, koji se održao u siječnju 2008. godine u Virovitici.

Organizator je Sajam ocijenio najvećim u ovom dijelu Hrvatske s razlogom. Osim domaćih učestvovali su predstavnici iz 15 stranih zemalja. Na iznajmljenom izložbenom prostoru od 13.500 četvornih metara izlagalo je 507 kompanija, čije je štandove posjetilo preko 21.800 gostiju.

Prema anketi koju je među izlagačima provela HGK Županijska komora Virovitica - partner Privredne/Gospodarske komore FBiH, predstavljanje na sajmu općenito izlagači i dalje smatraju dobrim oblikom prezentacije proizvoda i usluga i ta želja za promocijom ih je privukla da ga posjete. Iskazali su zadovoljstvo pratećim uslugama i primjerenim izložbenim prostorom, a mnogi su ostvarili svoj poslovni cilj.

Ove godine u sklopu našeg štanda predstavile su se tvrtke: BARPEH iz Čitluka, ZVEČEVO-LASTA iz Čapljine, ROING iz Ljubuškog, PODRUMI ANDRIJA iz Čitluka, te PARK PRIRODE Hutovo Blato.

Štand je bio dobro posjećen čak je i ministar poljoprivrede Republike Hrvatske Petar Čobanković degustirao naše proizvode.

Imajući u vidu da je Republika Hrvatska najznačajniji vanjsktrgovinski partner BiH, da nam je izložbeni prostor stavljen na raspolaganje bez naknade temeljem sporazuma o suradnji sa HGK Županijskom komorom Virovitica, iznenađuje činjenica da se članice naše komore nisu odazvale u većem broju na poziv za sudjelovanje.

Možda će ih pozitivni odjeci ovogodišnjeg sajma potaknuti za sudjelovanje na 14. VIROEXPU, od 22. do 25. siječnja 2009. godine.

Željana BEVANDA

GLASNIK

Privredna/Gospodarska komora
Federacije Bosne i Hercegovine

List izlazi mjesečno

Godina IX

Broj 64 - 65

Januar/siječanj - februar/veljača
2008.

GLASNIK uređuje

Redakcijski kolegij:

Željana Bevanda, glavni urednik,

Mira Idrizović,

odgovorni urednik,

članovi:

Šemsa Alimanović,

Ljubo Dadić, Fahrudin Đikić, Juso

Škaljić i Meliha Velić,
sekretar Redakcije.

DTP: "Privredna štampa"

Adresa:

Privredna/Gospodarska

komora FBiH

- za Glasnik -

71000 Sarajevo

Branislava Đurđeva 10/IV

Kontakt osoba: Meliha Velić

Telefon: 033/267-690

E-mail: m.velic@kfbih.com

Telefoni:

033/663-370 (centrala)

033/217-782

Faks: 033/217-783

www.kfbih.com

Izdavač:

"Privredna štampa" d.o.o. Sarajevo

Općinski sud

Sarajevo

UF/1-2219/05,

RB 1-3018

Identifikacioni broj

4200088140005

Identifikacioni broj PDV

200088140005

Štampa: "ARKA PRESS" d.o.o.

Sarajevo, Hamdije Čemerlića 43

Besplatan primjerak

Zajednička sjednica odbora reciklaža VTKBiH i P/GKFBiH

Ekološka strategija FBiH je u završnoj fazi

Zajednička sjednica odbora reciklaža Vanjskotrgovinske komore BiH i Privredne komore Federacije BiH održana je u februaru

Na sjednici je predloženo da nadležno ministarstvo donese četiri pravilnika, odnosno pravilnik o ambalaži i ambalažnom otpadu, reciklaži motornih vozila (auto-gume), rabljenim uljima i pravilnik o medicinskom otpadu, koji će biti upućeni entitetskim ministarstvima, izjavio je predsjednik ovog odbora u FBiH Miroslav Mojsilović.

Biće upućena i inicijativa privrednicima da se postojeće livnice obojenih metala prošire ili da se naprave nove, kako bi se što više otpadaka u BiH rastvorilo u finalne proizvode zbog veće cijene izvoza.

Prema njegovim riječima, problem postoji kod obojenih metala, jer nema dovoljno prerađivačkih kapaciteta u BiH, posebno kod aluminijuma, te se tako izvoze velike količine ove sekundarne sirovine.

“U 2007. godini izvezeno je 9.565 tona aluminijuma, dok je bakra izvezeno 8.989 tona”, kazao je Mojsilović.

Naglasio je da su gume poseban problem, jer ih niko u BiH ne prerađuje, a potrebna su velika finansijska sredstva kako bi se one izvozile i sagorijevale u evropskim kompanijama.

“Inicijativa da Cementara Kakanj vrši sagorijevanje guma za sada je odbačena, jer Skupština opštine (SO) Kakanj to ne dozvoljava zbog okolinskih problema. U prošloj godini jedino je riješena reciklaža akumulatora”, rekao je Mojsilović.

Kako je kazao, ekološka strategija FBiH je u završnoj fazi, a jedan od njenih dijelova se odnosi na reciklažu otpadaka.

“Na sjednici je razmatran i nacrt ove strategije. Jedan od neriješenih problema je to što u FBiH još nije aktivan fond za zaštitu okoliša. On jeste zakonski regulisan, ali niti se šta uplaćuje, niti se koriste sredstva kako bi za reciklažu mogli koristiti što povoljnije kredite”, naglasio je Mojsilović.

Prema riječima sekretara Odbora Reciklaža VTKBiH Midhata Čehajića, reciklaža metala se radi u Mittal Steel-u Zenica, a reciklaža papira u Natron Hayatu u Maglaju, dok ostale reciklaže nisu riješene.

“Što se tiče tržišta BiH, u oblasti metala, mi uglavnom veću količinu ove sekundarne sirovine uvozimo, zbog toga što Mittal radi elektročelik na bazi metala i prošle godine je proizvedeno oko 500.000 tona čelika”, rekao je Čehajić.

Istakao je da reciklaža elektronskih, medicinskih i drugih otpada, na žalost, još nije riješena. (ONASA)

U Fojnici usvojen

Plan sadnje sjemenskog krompira

Na sastanku Grupacije proizvođača sjemenskog krompira u Fojnici usvojen je plan sadnje sjemenskog krompira kategorije elita u 2008. godini:

čun poticaja bude: kilogram proizvedenog i prodanog sjemenskog krompira, umjesto sadašnjeg: hektar zasađenog sjemenskog krompira.

Proizvođači su predložili da se poticaj koji iznosi 2.500 KM/ha zasađene površine zamijeni sa 0,25 KM/kg proizvedenog i prodanog sjemena krompira kategorije original, te 0,15 KM/kg proizvedenog i prodanog sjemena prve sorte reprodukcije.

Sadašnji model isplate poticaja favorizira i stimulira isključivo povećanje površina uz povećane troškove, ali nauštrb kvaliteta sjemena.

Ponovo je upućen zahtjev Federalnom ministarstvu poljoprivrede, vodoprivrede i šumarstva da pokrene inicijativu izmjene zakonske regulative, kako bi se i onim proizvođačima koji imaju sjedište u FBiH, a ostvaruju proizvodnju sjemenskog krompira na poljoprivrednim površinama koje se nalaze u RS, omogućilo ostvarivanje poticaja za ovu proizvodnju. Dvije firme: ZZ "Agropodrinje" Goražde i "Kujan" Mostar imaju sjedište u FBiH i plaćaju sve poreske obaveze, ali se proizvodne površine nalaze na području drugog entiteta. Ako se pomenutim proizvođačima ne omogućće poticaji za proizvodnju, bez obzira što je ta proizvodnja na prostoru drugog entiteta, oni se neće moći baviti ovom proizvodnjom i biti će brišani iz registra proizvođača.

Mirsada MEŠANOVIĆ

Proizvođač	Površina u ha
PD "Vlašić" Travnik	25
PP "Poljoprodukt" Bugojno	15
IMB Bugojno	13
ZZ "Fojnica" Fojnica	18
ZZ PUP Fojnica	10
Srednjobosanski kanton (ukupno)	81
"Agraria centar" Glamoč	15
"Gaga" Glamoč	30
"Glavice" Glamoč	20
Hercegbosanska županija (ukupno)	65
"Poljoprom" Bihać	30
Unsko-sanski kanton (ukupno)	30
ZZ "Agropodrinje" Goražde	15
Bosanskopodrinjski kanton (ukupno)	15
ZZ "Olovo" Olovo	8
Zeničkodobojski kanton (ukupno)	8
"Kujan" Mostar	10
Hercegovačkoneretvanski kanton (ukupno)	10
UKUPNO FEDERACIJA BIH	209

Registrirani proizvođači sjemenskog krompira u Federaciji Bosne i Hercegovine planirali su u 2008. godini zasadi 209 hektara sjemenskog krompira različitih sorti, kategorije elita, što je za devet hektara manje od ostvarene zasađene površine u 2007. godini.

Postojeći sustav poticaja, na žalost, nije doveo do povećanja površina pod sjemenskim krompirom, a ni do povećanja količina proizvedenog sjemena, pa je potrebno izmijeniti način isplate poticaja za ovu proizvodnju. Zbog toga je neophodno preći na novi način poticaja za proizvodnju sjemenskog krompira tako da jedinica za obra-

Sajam razvojnih ideja

WB finansira projekte iz oblasti poljoprivrede

Svjetska banka (WB) saopćila je da je raspisala konkurs za finansiranje inovativnih projekata u poljoprivredi, u okviru Sajma razvojnih ideja u Vašingtonu. Iz donacije od četiri miliona USD biće nagrađeno 25 do 30 projekata sa najoriginalnijom idejom o održivom razvoju u poljoprivredi.

Dobitnici će biti izabrani u Vašingtonu 24. i 25. septembra ove godine, gdje će pred međunarodnom komisijom braniti svoje ideje i boriti se za donaciju, a učestvovali će i u razmjeni znanja i iskustava sa ostalim učesnicima.

Projekat treba da pomogne malim poljoprivrednicima da se probiju na tržište, a poželjni su i projekti o zaštiti životne sredine, klimatskih promjena i biljnog i životinjskog svijeta.

Jedan od do sada nagrađenih projekata na tom sajmu jeste i projekat nove pumpe za vodu napravljen u Zimbabveu od otpadnog materijala.

Rok za prijavu je 21. mart 2008. godine.

Livnici čelika u Tuzli potrebne nove tehnologije

Avdo Rapa, predsjednik Privredne/Gospodarske komore FBiH, uz prisustvo svojih saradnika, održao je 15. februara sastanak sa Fadilom Halilovićem, direktorom Livnice čelika Tuzla i predstavnicima PK Tuzlanskog kantona

Direktor Halilović informisao je o proizvodnim kretanjima Livnice čelika Tuzla, koja je jedini proizvođač odlivaka od čeličnog liva i modela za razne vrste odlivaka na prostoru ovog kantona. U šezdeset godina postojanja izrasla je u respektabilan privredni kolektiv čiji kvalitet je prepoznatljiv na cjelokupnom prostoru jugoistočnog dijela Evrope. Vrhunski kvalitet odlivaka i dugogodišnja tradicija su uvjetovali izlazak na evropsko tržište. Imajući u vidu situaciju u bh. privredi, u posljednjih nešto manje od 20 godina, značajan je podatak da je gotovo 70% proizvodnje Livnice čelika orijentirano na izvoz.

Potražnja za proizvodima Livnice čelika Tuzla, koja je jedini proizvođač odlivaka od čeličnog liva i modela za razne vrste odlivaka na prostoru Tuzlanskog kantona, na domaćem i stranom tržištu je velika. Oko 200 zaposlenih proizvodi razne tipove odlivaka od čeličnog liva, a to su: ugljenično čelični odlivci; legirani čelični

odlivci, čelični odlivci za poboljšanje; čelični odljevci otporni na abrazivno trošenje; visoko legirani nehrđajući i hemijski postojani čelični odljevci; vatrootporni, manganski, te čelični odljevci prema specifikaciji kupca. Svaki pojedinačni komad prolazi kontrole u vlastitim moderno opremljenim laboratorijama. Vrijedni pohvale su podaci da je kapacitet proizvodnje u jednoj smjeni 120 tona mjesečno, te da je za devet mjeseci ove godine vraćeno oko 350.000 KM duga.

Ističući probleme u kolektivu, direktor je kazao: "Prezentovani dio uspjeha veći je kada se zna da je zabilježen u periodu kada se ovaj kolektiv susreo i susreće sa problemima proisteklim iz neuspješnog procesa privatizacije. Međutim, kao i većina privrednih subjekata, i Livnica se susreće sa problemom ulaganja u opremu i nove tehnologije. Planovi investiranja u remont mašina nisu ostvareni u obimu u kojem su predviđeni zbog nedostatka sredstava."

Halilović je istaknuo da, pored uspostavljene dobre i kvalitetne suradnje sa PKTK, resornim ministarstvima kantona, u cilju stabilizacije firme, modernizacije i povećanja proizvodnje, kao i poboljšanja uslova rada i statusa zaposlenih, menadžment želi surađivati i sa P/GKFBiH kao aktivni član. Potom se osvrnuo na probleme u čijem rješavanju očekuje i aktivnu ulogu i angažman P/GKFBiH, a to su: proces privatizacije; regionalna suradnja; uspostava suradnje sa Federalnim ministarstvom energetike i rudarstva i okolinska pitanja.

Predsjednik Rapa je istaknuo: "Ovakva aktivnost menadžmenta Livnice, na čelu sa direktorom Halilovićem, je za svaku pohvalu i zaslužuje i našu pažnju, tim više što ulaže napore na ostvarenju kontakata sa novim poslovnim partnerima, te stalne edukacije u skladu sa zahtjevima tržišta. Stoga je i naš cilj doprinos stabilizaciji ovog preduzeća kako bi poslovanje bilo što uspješnije, kroz pomoć Komore u suradnji sa institucijama sistema. To podrazumijeva i aktivnosti koje će doprinijeti da se pokrenu odgovarajuće izmjene regulative, kako bi se u predstojeće procese privatizacije i prestrukturiranja, posebno velikih sistema, aktivno uključio komorski sistem. U tom smislu će se zajednički konkretizovati zadaci."

Mr. Nafija ŠEHIĆ-MUŠIĆ

Javna rasprava o

Projekt izrade Zakona o životnoj sredini

Održana javna rasprava o radnom prijedlogu platforme za izradu prijedloga sadržaja zakona o koordiniranju poslova na zaštiti okoliša/životne sredine i agenciji za životnu sredinu na nivou BiH ili Zakona o životnoj sredini

U organizaciji Udruženja za razvoj okolinskog upravljanja - UROU P/GKFBiH i Evropske komisije, u Sarajevu je, u decembru 2007. godine, u prostorijama Komore, održana javna rasprava "o radnom prijedlogu zakona o životnoj sredini BiH".

U skladu sa Odlukom Vijeća Evropske unije 2006/55/EC, Evropska komisija je pružila savjetodavnu pomoć za izradu Zakona, koji bi, na nivou Bosne i Hercegovine, trebao osigurati koordinaciju aktivnosti na području životne sredine, kako bi se, između ostalog, omogućio proces prenošenja i usvajanja pravnog reda EU.

Usvajanje državnog Zakona o životnoj sredini u BiH i uspostavljanje pravilnog funkcioniranja Državne agencije za zaštitu životne sredine BiH su identificirani kao glavni pokazatelji napretka unutar kratkoročnih prioriteta za okoliš Evropskog partnerstva.

Materijal koji je pripremljen ima namjenu da se svi zainteresirani

upoznaju sa polaznim osnovama i osnovnim ciljem, kako bi se izradio prihvatljiv zakon koji bi trebao:

- pojasniti raspored nadležnosti i mehanizme koordinacije u sektoru životne sredine i voda;

- postaviti formalne osnove za osnivanje i financiranje Agencije za životnu sredinu;

- principe i mehanizme za integriranje problematike životne sredine u druge sektore i postaviti osnove za sveobuhvatan sistem financiranja i ekonomskih poticaja za optimiziranje zahtjeva i minimiziranje zagađenja i gubitaka prirodnih resursa u dijelovima koji to zahtijevaju;

- omogućiti djelovanje jedinstvenog tržišta roba i usluga na cijelom području BiH; kao i

- potvrditi elemente i prioritete ka pristupanju EU i olakšati implementaciju zahtjeva Evropske unije, te pomoći u procesu usaglašavanja, usvajanja i provođenja zahtjeva koji proizlaze iz međunarodnih konvencija.

Uvodničari Anđa Kalem - Perić i Viktor Simončić, voditelj Projekta izrade Prijedloga zakona, obrazložili su zbog čega je potreban Zakon o okolišu, te naglasili kako je on jedan od ključnih za potpisivanje partnerstva u Evropsku uniju. Prisutne su zamolili da pomognu u zajedničkoj pripremi kvalitetnog teksta Nacrta zakona o životnoj sredini BiH.

Tekst Nacrta budućeg zakona o životnoj sredini možete pročitati i preuzeti s Internet stranice

<http://www.ekus.ba>

N. ŠEHIĆ - MUŠIĆ

Bosnalijek

Prvi u FBiH dobili okolin-sku dozvolu za postojeće pogone i postrojenja

Dozvolu je, koja je postala pravosnažna 28. januara 2008. godine, Bosnalijeku zvanično uručio federalni ministar okoliša i turizma Nevenko Herceg. Izrazio je zadovoljstvo visokim stepenom svijesti Bosnalijeka kada je u pitanju zaštita okoliša.

Ulaganje u ovaj važni segment održivog razvoja započet je prije više od deset godina, kada se Bosnalijek opredijelio za odgovorno poslovanje i svoje aktivnosti usmjerio prema odgovarajućim smjernicama Evropske unije i prije stupanja na snagu Zakona o okolišu u FBiH.

Izrada bh. referentnih dokumenata o BAT-ovima

Jedna od aktivnosti na IPPC-BiH projektu jeste izrada bh. referentnih dokumenata o najboljim raspoloživim tehnikama za prehrambeni sektor koji do danas nisu izrađeni. Ovi dokumenti će biti zasnovani na evropskim BREF dokumentima, ali prilagođeni lokalnim uvjetima u BiH.

Krajem prošle godine u Hotelu Sunce u Vogošći IPPC-BiH projektni tim je organizirao dvodnevnu radionicu o temi "Izrada bh. referentnih dokumenata o BAT-ovima za prehrambenu industriju". Cilj radionice bio je da se prezentira metodologija za ocjenu primjenjivosti EU BAT-ova u BiH, planira participatorni pristup na izradi bh.

Zakon o zaštiti okoliša/životne sredine i prateći pravilnici administrativnim organima nalažu izdavanje okolinske/ekološke dozvole u skladu sa najboljim raspoloživim tehnikama (tzv. BAT-ima) za specifični sektor, a postojećim pogonima i postrojenjima koji trebaju dozvolu do 2008. godine da Zaitjev za dozvolu pripreme koristeći raspoložive BAT-ove (EU ili domaće)

Bosnalijek je prva kompanija, industrijski proizvođač, koja je dobila okolinsku dozvolu za postojeće pogone i postrojenja u Federaciji BiH, što znači da je u potpunosti ispoštovala sve zakonske zahtjeve za zaštitu okoliša, te da upravlja svim nusproduktima, redovno ih mjeri i kontrolira

Bosnalijek je još 2000. godine međunarodno certificiran prema ISO standardu 14001, koji se upravo odnosi na zaštitu okoliša. Nekoliko godina kasnije, 2006. godine, certificirani su i prema standardu za zaštitu zdravlja i sigurnosti (OHSAS). Ovi standardi, zajedno sa standardom za upravljanje kvalitetom i dobrom proizvođačkom praksom, čine integrisani sistem upravljanja u Bosnalijeku.

Odgovornim ponašanjem Bosnalijek podstiče i svoje partnere u snabdijevanju i distribuciji da slijede visoke okolinske standarde. Kvalitetom i okolišem u firmi upravlja tim od 11 visokoeduciranih specijalista. Puštanjem u pogon postrojenja za prečišćavanje otpadnih voda, Bosnalijek je zaokružio cjelokupan proces zaštite okoliša na svojoj lokaciji.

Postrojenje za tretman tehnoloških otpadnih voda koncipirano je na kombiniranoj tehnologiji prečišćavanja, i to biološkom tretmanu u prvom koraku, te ultrafiltracijom na mikrofilterima, u drugom koraku.

Prema riječima ministra Hercega, u FBiH je 2003. godine donesen set okolinskih zakona, koji je utemeljen na iskustvima Evropske zajednice. "Kompanija Bosnalijek prva je u FBiH dobila okolinsku dozvolu za postojeće pogone i postrojenja", rekao je Herceg, dodavši je ova dozvola izdata 27. decembra prošle godine, a pravomoćna je postala 28. januara.

Do sada je izdato 57 okolinskih dozvola u nadležnosti Federalnog ministarstva okoliša i turizma, te više od 200 dozvola u nadležnosti kantonalnih ministarstava.

Naredne okolinske dozvole biće uručene sarajevskom Klasu i Natron Hayatu iz Maglaja.

referentnih dokumenata korak po korak, te zvanično uspostave radne grupe koje će raditi na izradi ovih dokumenata. Ovom radionicom zvanično je i započeo rad na izradi bh. referentnih dokumenata o BAT-ovima za šest podsektora prehrambene industrije: prerada voća i povrća, prerada mlijeka i proizvodnja mliječnih proizvoda, klaonice - krupna stoka, prerada mesa - krupna stoka, uzgoj i prerada ribe i proizvodnja piva.

Radionici su prisustvovali predstavnici entitetskih ministarstava zaštite okoliša/životne sredine koji se bave izdavanjem okolinskih/ekoloških dozvola, entitetskih ministarstava poljoprivrede, vodoprivrede i šumarstva, odabrani eksperti iz industrija iz prehrambenog sektora i sa univerziteta u BiH, te sektorskih udruženja pri entitetskim privrednim komorama.

O održanoj radionici, kao i više o samom projektu IPPC-BiH, na web stranici projekta: <http://www.heis.com.ba/home.php?kategorija=11&lang=ba>
N. Š. - M.

Registracija firmi preko Interneta

U Sloveniji je od 01. 02. 2008. godine moguća registracija firmi preko Internet stranice Privredne komore Slovenije, za šta mora biti ispunjeno nekoliko uslova.

Prijedlog za osnivački upis može se predati ako je prije toga na račun u banci uplaćeno 7.500 eura i ako je na odgovarajućem obrascu sklopljen društveni ugovor ili akt o osnivanju. Kod preduzeća jednog lica (d.o.o.) preduzetnik mora voditi i elektronsku knjigu odluka.

Istovremeno, osnivanje preduzeća kod notara je potrebno ako kompaniji namjeravaju uložiti stvarne uloge, npr: mašine, nepokretnosti ili

opremu, ili ako namjeravaju uloge iznad 7.500 eura uložiti tako da dio uloga bude plaćen nakon upisa u sudski registar osnivača.

Notaru će biti potrebno otići i ako se u društvenom ugovoru žele navesti i mogući dodatni dogovori, ili iz drugih razloga, kao i ako se želi voditi i pismena knjiga odluka. Preko Interneta još nije moguće osnivanje preduzeća sa neograničenom odgovornošću, kao i osnivanje komanditnog ili dioničkog društva.

Već neko vrijeme je preko Interneta moguća i registracija samostalnih preduzetnika, a prošle godine ih se na registraciju preko e-maila Komore

Odnedavno je članstvo u komorama Slovenije dobrovoljno što je dovelo do problema u radu i organizovanju. Međutim, državne strukture Slovenije su prepoznale važnost i respektabilnost privrednih komora, te su u kratkom periodu dale ovlaštenje registrovanja firmi preko Internet stranice komore Slovenije.

U BiH registracija firmi regulisana je na entitetskom nivou. U fazi je donošenje Zakona o registraciji poslovnih subjekata u FBiH. Komora Federacije BiH u kojoj je članstvo dobrovoljno, samoinicijativno se, na osnovu realnih činjenica, borila za dobijanje određenih ovlaštenja u oblasti registracije preduzeća. U ovoj fazi Komora nijednog trenutka nije dobila podršku struktura vlasti. Najveći uspjeh ove borbe jeste Zakonom utvrđena obaveza registarskih sudova da komorama dostavljaju rješenja o upisu preduzeća u sudski registar.

M. IDRIZOVIĆ

odlučilo njih 214. Projekat vodi Ministarstvo za javnu upravu Slovenije, s čime se želi za najkraće moguće vrijeme omogućiti upis firme u sudski registar i obavljanje drugih postupaka na jednom mjestu, što predstavlja debirokratizaciju poslovanja i smanjenje administrativnih prepreka.

Projekat u FBiH

Poslovna registracija

Projekat elektronske registracije poslovnih subjekata u FBiH, koji je, uz finansijsku podršku Svjetske banke, inauguriran u našoj zemlji 19. jula 2007. godine, nije u potpunosti implementiran u FBiH iz objektivnih razloga, kaže se u Informaciji koju je o ovim pitanjima pripremio Ministarstvo pravde FBiH.

Kao razlozi se navode manjkavost računarskog programa koji služi za registraciju, nedovoljna obučenost službenika na ovim poslovima, njihov nedovoljan broj, problemi sa centralnim serverom u Sarajevu i njegovim održavanjem, usklađivanje procedura sa Poreznom upravom i slično.

Budući da se radi o pitanju od značaja za stvaranje povoljnijeg poslovnog ambijenta, čija je implementacija uslov za finansijsku podršku budžetima u iznosu od 25 miliona dolara, Vlada je zadužila Ministarstvo pravde FBiH da, u saradnji sa Visokim sudskim i tužilačkim vijećem BiH i sa Svjetskom bankom, poduzme nužne korake i mjere kako bi se otklonili postojeći problemi i omogućila puna implementacija elektronske registracije poslovnih subjekata u Federaciji BiH.

Za mala i srednja preduzeća

“Razvoj i upravljanje ljudskim potencijalima u BiH”

U decembru 2007. godine održana je prezentacija projekta “Razvoj i upravljanje ljudskim potencijalima u BiH”

Agencija proMENTE socijalna istraživanja iz Sarajeva, u saradnji sa Privrednom komorom Federacije BiH i Republike Srpske, u sklopu projekta radi na izradi modernog i evropskim standardima prilagođenog Priručnika za razvoj i upravljanje ljudskim potencijalima za mala i srednja preduzeća u BiH pod nazivom Tim za uspjeh.

Na osnovu ankete, koja je organizovana u oba bh. entiteta, razvoj i upravljanje ljudskim potencijalima je rijetko u skladu sa standardima Evropske unije. Mala i srednja preduzeća u BiH i sama imaju nejasnoće u vezi sa odgovarajućim lokalnim zakonima i regulativom koja se odnosi na razvoj ljudskih potencijala.

S obzirom na to da u BiH ne postoji ništa što bi predstavljalo sveobuhvatan i moderan priručnik namijenjen pojedincima ili preduzećima u vezi sa razvojem i upravljanjem ljudskim potencijalima, to se došlo na ideju da se izradi takav priručnik.

Shvatanjem da ljudski kapital predstavlja glavni izvor konkurentske sposobnosti preduzeća na tržišnom nadmetanju, zaposlenici, njihove potrebe, motivacija i zadovoljstvo postaju ili bi trebali postati središtem pažnje menadžmenta ljudskih potencijala. Jedini resurs preduzeća koji odlučuje koristiti svoje potencijale ili ne jeste ljudski resurs. Poznavajući potrebe, motive i želje svakog zaposlenika moguće je motiviranjem aktivirati njegove potencijale kako bi do-

prinosio napretku i samoj konkurentnosti organizacije u kojoj radi. Te bi činjenice trebale potaknuti upravu preduzeća da osnuje odjeljenje za upravljanje ljudskim potencijalima i uključi menadžera ljudskih potencijala u donošenje strateških odluka.

Preduzeća koja žele da napreduju sve više shvaćaju da su razvoj i upravljanje ljudskim potencijalima ključni faktor uspjeha. Zaposlenici predstavljaju intelektualni kapital od kojeg zavisi konkurentnost firme, i, u krajnjoj liniji, profitabilnost njenog poslovanja. Kako biznis postaje kompleksniji tako i funkcija upravljanja ljudskim potencijalima postaje sve važnija. Uzimajući u obzir sve činjenice, cilj Projekta jeste izrada Priručnika za razvoj i upravljanje ljudskim potencijalima za mala i srednja preduzeća u BiH koji će biti:

- ❖ moderan i jasan,
- ❖ detaljan, ali praktičan,
- ❖ periodično ažuran,
- ❖ u skladu sa standardima Evropske unije,

- ❖ atraktivan i lak za korištenje bez ranijeg znanja ili treninga iz oblasti razvoja i upravljanja ljudskim potencijalima,

- ❖ iz perspektive bosanskohercegovačke firme.

Biće štampano 2.000 kopija Priručnika na tri službena jezika u BiH i besplatno isporučeno bh. malim i srednjim preduzećima i ostalim relevantnim institucijama u septembru 2008. godine.

U cilju pružanja pomoći menadžerima ljudskih potencijala malih i srednjih preduzeća proMENTE je obezbijedio telefonsku liniju HELP LINE +387 33 556 876 i Internet stranicu: www.promente.org/tim

Mira IDRIZOVIĆ

Usvojena dva zakona iz oblasti porezne politike

Dom naroda Parlamenta Federacije BiH usvojio je dva zakona iz oblasti porezne politike, Prijedlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o doprinosima i Prijedlog zakona o porezu na dohodak, čija primjena će početi 1. januara 2009. godine

Zastupnički dom Parlamenta FBiH usvojio je 10. januara prijedloge ovih zakona, kada je Federalna vlada odustala od predložene dvije stope (10 i 15 posto) poreza na dohodak, te prihvatila zastupničke prijedloge za jedinstvenom stopom od 10 posto.

Dom naroda, koji je usvojio ovaj zakon u istovjetnom tekstu kao i Zastupnički dom, usvojio je i zaključak kojim se Vladi FBiH sugeriše da, sagledavši delegatske primjedbe i sugestije, u naredna tri mjeseca eventualno pripremi izmjene i dopune ovog zakona.

Osnovni osobni odbitak, koji pripada svakom poreznom obvezniku i na koji se ne plaća porez, iznosi 3.600 KM godišnje, odnosno 300 KM mjesečno.

Uz to, obveznik koji izdržava članove uže porodice i po osnovi vlastitog ili invaliditeta članova porodice koje izdržava ima pravo na povećanje osobnog odbitka.

Na primjer, rezident koji od svojih primanja izdržava dvoje djece poreznu osnovu umanjuje za 7.920 KM godišnje.

U smislu ovog zakona, oporeziv je dohodak koji rezident FBiH ostvari na ili van teritorije BiH obavljajući samostalnu ili nesamostalnu djelatnost, zatim dohodak po osnovu imovine i imovinskih prava, ulaganja kapitala, sudjelovanja u nagradnim i igrama na sreću.

Za fizičke osobe koje nisu rezidenti FBiH oporezuje se dohodak ostvaren u FBiH.

Dohotkom se ne smatraju prihodi na koje je već plaćen porez: dividende, penzije, oni za koje nije učinjena nikakva protuusluga (razne pomoći, dječiji dodaci, nasljedstva, pokloni), prihodi od prodaje imovine koja se ne koristi u

osobne svrhe, naknade po osnovu nastalih šteta, te nagrade osvojene za pokazano znanje na kvizovima i sličnim takmičenjima do vrijednosti od 1.000 KM.

Osnovicu za obračun doprinosa predstavlja novčani i svaki drugi primitak, bez obzira na oblik isplate, oporeziv porezom na dohodak, koji je poslodavac isplatio ili bio dužan isplatiti zaposleniku na temelju radnog odnosa.

Ta plata ne može biti niža od one utvrđene Općim kolektivnim ugovorom.

Iznimno, u tekstilnoj, kožarskoj i industriji obuće i niskoakumulacijskim djelatnostima esnafskih zanata, te u poljoprivredi i ugljenokopima osnovica se utvrđuje kao umnožak prosječne mjesečne plate u FBiH i koeficijenta 0,25.

Zakon propisuje i način obračuna osnovice za doprinose poduzetnika.

Stope doprinosa iz osobnih primanja i drugih prihoda osiguranika su: 17

posto za penzijsko i invalidsko osiguranje (PIO), 12,5 posto za osnovno zdravstveno osiguranje, te 1,5 posto za osiguranje od nezaposlenosti.

Na teret poslodavca se obračunavaju (na isplaćena osobna primanja) za ove namjene stope od šest posto, četiri posto i 0,5 posto, dok za poduzetnike vrijede stope od 23 posto, zatim 16,5 posto i dva posto.

Stope doprinosa na primitke od druge samostalne djelatnosti i povremenog nesamostalnog rada su četiri posto iz osnovice (za osnovno zdravstveno osiguranje) i šest posto na osnovicu (za PIO).

Svi doprinosi obračunavaju se pri obračunu plate i dopijevaju za plaćanje istodobno s njenom isplatom.

Krajnji rok za obračun i uplatu doprinosa za poslodavca je posljednji dan mjeseca u kojem je plata trebala biti isplaćena, čak i ako nije isplaćena.

Za poduzetnike, kao i osobe (uposljenike) koje same obračunavaju i uplaćuju doprinose rok je do 10. u mjesecu za protekli mjesec.

Prihvaćen Nacrt zakona o Razvojnoj banci FBiH

Dom naroda Parlamenta Federacije BiH prihvatio je Nacrt zakona o Razvojnoj banci FBiH, koja će zamijeniti Investicijsku banku FBiH.

Zastupnički dom Parlamenta FBiH prihvatio je 10. januara nacrt ovog zakona. "Vlada FBiH želi osnivanjem ove banke ispuniti osnovnu zadaću i cilj obavljanja bankarskih poslova po osnovu investicija, razvojnih programa i projekata investiranih od inostranih kreditora i donatora", obrazložio je delegatima ministar finansija i dopremijer FBiH Vjekoslav Bevanda.

Ovim bi bila definisana uloga i pozicija Razvojne banke FBiH kao banke koja će imati osnovnu zadaću da pod najpovoljnijim kreditnim uslovima finansira obnovu i razvoj malog i srednjeg biznisa kroz kreditne linije.

Obrazloženo je da će sve poslovne aktivnosti banka realizovati samostalno i skupa sa komercijalnim bankama partnerima.

Razvojna banka će na klasičnim principima bankarstva upravljati do sada

implementiranim projektima, te implementirati nove projekte, obezbijediti zaštitu sredstava i učiniti ih maksimalno efikasnim sa prvenstvenom namjenom da se pruži maksimalna podrška povećanju zaposlenosti, bruto nacionalnog dohotka i ukupnog razvoja FBiH.

Stupanjem na snagu ovog zakona prestat će da važi Odluka o osnivanju i poslovanju Investicijske banke FBiH, tako što će Razvojna banka preuzeti sva prava i obaveze, uključujući sve zaposlenike i imovinu Investicijske banke.

Postojeći kapital Investicijske banke postat će kapital Razvojne banke, koji će biti uvećan za 400 miliona KM iz budžeta FBiH u naredne tri godine.

FAO projekat

“Inventar stanja zemljišnih resursa u BiH u poslijeratnom periodu”

Iz Informacije, koju je sačinilo Federalno ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede, a razmatrala i usvojila Vlada FBiH, je uočljivo da od ukupno 2,6 miliona hektara zemljišta u Federaciji BiH na oranice i bašte otpada 1,179 miliona hektara. Oko 50 procenata ovog zemljišta još uvijek je neobrađeno što predstavlja poseban problem. U državnom se vlasništvu nalazi oko 100 hiljada hektara kvalitetnih oranica, pa se njihovim stavljanjem u funkciju može uticati na tržište hrane i unapređenje agrara.

Suglasnost na plan Direkcije cesta FBiH

Na 43. sjednici Vlada FBiH dala je suglasnost na Plan i program JP Direkcija cesta FBiH za 2008. godinu, kojim je predviđeno ostvarenje ukupnih sredstava od 200,8 milijuna konvertibilnih maraka, što je najveći poslijeratni iznos za ove namjene.

Od tog iznosa, ukupni javni prihodi su 67,7 milijuna KM, što je 8,68 posto manje od prošlogodišnjeg rebalansiranog plana. Sredstva od naknada za ceste iz nafte i naftnih derivata, kao najveće stavke javnih prihoda, manja su 10,75 posto stoga što su lani rebalansom obuhvaćena sredstva uplaćena iz ranijeg razdoblja. Planirana sredstva od naknada za registraciju motornih vozila veća su 5,56 posto.

Bit će smanjeno sudjelovanje EUFOR-a u projektima, osim samo u zimskom održavanju cesta.

Računa se i na više od 55 milijuna KM iz međunarodnih kredita odobrenih za realiziranje projekata rehabilitacije, odnosno razvitka cesta u FBiH.

Vijeće ministara BiH

Utvrđen Prijedlog zakona o lijekovima i medicinskim sredstvima

Vijeće ministara BiH utvrdilo je Prijedlog zakona o lijekovima i medicinskim sredstvima, čiji predlagatelj je Ministarstvo civilnih poslova BiH.

Predloženim zakonom predviđeno je osnivanje Agencije za lijekove i medicinska sredstva u BiH, kao ovlaštenog tijela za oblast lijekova i medicinskih sredstava u BiH koja će, između ostalog, biti nadležna za uspostavu i nadzor jedinstvenog tržišta lijekovima i medicinskim sredstvima i njihovu dostupnost na teritoriji BiH.

Sjedište ove agencije biće u Banjaluci, Kontrolnog laboratorija u Sarajevu, a Glavnog ureda za farmakovigilancu u Mostaru.

Istovremeno, ovim zakonom uređuje se definicija lijekova i medicinskih sredstava za upotrebu u humanoj medicini, proizvodnja, ispitivanje i promet lijekova i medicinskih sredstava, nadzor nad lijekovima, medicinskim sredstvima i pravnim osobama koje proizvode, ispituju ili obavljaju promet na veliko lijekovima i medicinskim sredstvima.

U roku od 90 dana od stupanja na snagu ovog zakona, entiteti i Brčko Distrikt dužni su uskladiti svoje propise iz oblasti lijekova i medicinskih sredstava s ovim zakonom.

Prijedlog zakona biće upućen u redovnu parlamentarnu proceduru.

Usvojene mjere za implementaciju sporazuma CEFTA

Vijeće ministara BiH usvojilo je Program mjera za implementaciju

Sporazuma o izmjeni i pristupanju Centralnoevropskom sporazumu o slobodnoj trgovini (CEFTA).

Program sadrži akcioni plan mjera razvrstanih u pet kategorija, i to mjere općeg karaktera, privlačenje stranih investicija, proizvodi agrikompleksa, mjere u oblasti sanitarne i fitosanitarne zaštite i mjere za tehničke industrijske proizvode.

Svaka od ovih mjera ima tačno utvrđene nosioce aktivnosti i rokove za njihove izvršenje, a njihov krajnji cilj jeste povećanje konkurentnosti domaćih proizvođača i, s tim u vezi, povećanje izvoza i smanjenje trgovinskog deficita BiH.

U okviru Programa je i izvještaj o procjeni potreba u oblastima trgovine kojim Ministarstvo vanjske trgovine i ekonomskih odnosa BiH, kroz šest poglavlja, analizira najvažnije aspekte trgovinske politike u BiH.

Uz pregled sadašnjeg stanja, ovaj izvještaj identificira probleme sa kojim se BiH suočava učešćem u svjetskom trgovinskom sistemu, te njezinoj integraciji u CEFTA-u i Evropsku uniju.

Pripremila: M. IDRIZOVIĆ

Makroekonomska statistika u BiH u odnosu sa ostalim zemljama

Ključni nalazi Izvještaja o ekonomskoj statistici BiH Međunarodnog monetarnog fonda (IMF) ukazuju, između ostalog, na visok stepen profesionalnosti i nefunkcionalnost statističkog sistema

Osoblje statističkih agencija i Centralne banke u BiH obavlja svoj posao veoma profesionalno, ali radi u teškim okolnostima koje podrivaju njihovu sposobnost da proizvode pouzdane statističke podatke, saopćeno je iz IMF-a.

IMF, da bi pomogao svojim članicama da unaprijede ekonomske politike, vrši ocjenu nacionalnih statistika prema međunarodnim standardima i pravilima i do sada je objavljeno 75 takvih izvještaja.

Nalazi Izvještaja o ekonomskoj statistici BiH ukazuju na to da je statistički sistem nefunkcionalan, odnosno da ne postoji jedan jedinstven statistički program sa jasnim prioritetima koji podržavaju statističke agencije u BiH.

Statističko vijeće nije djelotvorno u pružanju smjernica za razvoj nacionalnog statističkog programa, a mnoge odredbe bh. zakona o statistici se ne primjenjuju, što, opet, odražava nedostatak efikasne saradnje između agencija za statistiku.

Nepotpuni podaci spriječavaju nadzor nad ekonomijom, a značajni metodološki nedostaci i nekonzistentnost između različitih pokazatelja odlike su većine bh. makroekonomskih podataka, navodi se u saopćenju.

Značajni nedostaci postoje i u izvorima podataka koji se koriste za prikupljanje ekonomskih statističkih pokazatelja prema kojim se BiH, i u poređenju sa drugim zemljama, nalazi gotovo na posljednjem mjestu.

Nepostojanje pouzdanog izvora podataka ozbiljno ugrožava analitičku upotrebljivost BiH statistike i tako spriječava provođenje efikasnog nadzora nad ekonomijom.

Potrebe korisnika nisu zadovoljene, jer, iako se bh. ekonomski statistički pokazatelji redovno objavljuju, format u kojem se objavljuju nije uvijek pristupačan korisniku.

Ispitivanje korisnika statističkih podataka BiH otkriva da je kvalitet bh.

statistike lošiji u odnosu na onu koju objavljuju susjedne zemlje.

O planu aktivnosti za otklanjanje ovih slabosti se razgovaralo sa vlastima, a sam plan je elaboriran u okviru osnovnog izvještaja koji je dostupan na web stranici IMF-a.

Tačna i pouzdana ekonomska statistika je od neprocjenjivog značaja za kreiranje ekonomskih politika koje podupiru snažan ekonomski rast i zaposlenost.

Raiffeisen Brokers i dalje vodeći

U januaru 2008. godine najveći promet ostvarila je brokerska kuća Raiffeisen Brokers Sarajevo u iznosu od 9.290.466 KM, slijede Hypo Alpe-Adria Vrijednosnice Sarajevo sa 8.478.198 KM i VGT Broker Visoko sa 7.775.755 KM.

Prvo mjesto po broju zaključenih transakcija na tržištu SASE zauzima Eurohaus Sarajevo, sa 1.278 zaključenih transakcija, zatim VGT Broker Visoko sa 1.085 sklopljenih transakcija i Raiffeisen Brokers Sarajevo sa 961 transakcijom.

SASE

Tržišna kapitalizacija kriterij za uvrštavanje u SASX-10

Sarajevska berza-burza vrijednosnih papira (SASE) saopćila je, povodom komentara o berzanskim indeksima u pojedinim medijima, da je osnovna funkcija indeksa dionica prikaz kretanja određenog tržišta kapitala, tako da investitor, umjesto da posmatra promjene cijene svih dionica kojima se na jednom tržištu trguje, on provjerom indeksa može zaključiti u kojem je "pravcu" tržište kretalo.

Da bi se postigla ova funkcija indeksa, potrebno je da on predstavlja što veći dio jednog tržišta i to mjereno po tržišnoj kapitalizaciji. Tržišna kapitalizacija predstavlja proizvod cijene

jedne dionice i ukupnog broja dionica jednog emitenta i najbolje se može shvatiti kao ukupna cijena koju bi investitor morao platiti da bi kupio kompletnu kompaniju na tržištu.

Naime, da bi jedan indeks bio reprezentativan za tržište, potrebno je u njegu uključiti emitente koji imaju najveću tržišnu kapitalizaciju, tako da tržišna kapitalizacija indeksa predstavlja veliki dio ukupne tržišne kapitalizacije.

U skladu sa tim, u sastav indeksa Sarajevske berze SASX-10 ulazi prvih deset emitenata našeg tržišta mjereno po tržišnoj kapitalizaciji i frekvenciji trgovanja.

Iz toga proizilazi da se indeksi ne formiraju u skladu sa godišnjim prinosom jedne dionice ili obimom trgovine sa dionicama jednog emitenta, kao što je to navedeno u objavljenim tekstovima pojedinih medija.

Iz SASE ističu činjenicu da jedan emitent prisutan u indeksu ne mora nužno značiti da je ta kompanija po svom poslovanju ispred neke kompanije koja je van tog indeksa.

U saopćenju ukazuju na činjenicu da SASX-10 u 2007. nije porastao za 19 odsto, kako je objavljeno, već je ovaj indeks u prošloj godini imao prinos od 29,05 odsto.

U decembru 2007. najviše se izvozilo u Hrvatsku

Prema podacima Agencije za statistiku BiH, a u pogledu geografske distribucije robnog prometa BiH sa inostranstvom, u decembru 2007. godine najviše se izvozilo u Hrvatsku u vrijednosti od 84,1 milion KM, što je 18,1 odsto od ukupno ostvarenog izvoza

Od susjednih zemalja značajan izvoz u istom periodu ostvaren je u Srbiju u vrijednosti od 67,8 milion KM, što je 14,6 odsto od ukupnog izvoza.

Posmatrano prema regionalnim grupacijama, u decembru 2007. godine najviše se izvozilo u Evropsku uniju u vrijednosti od 234 miliona KM, što je 50,5 odsto od ukupno ostvarenog izvoza.

U okviru zemalja EU najviše se izvozilo u Italiju, u vrijednosti od 54,6 miliona KM, što je 11,8 odsto od ukupno ostvarenog izvoza.

Za 12 mjeseci prošle godine najviše se izvozilo u Hrvatsku, u vrijednosti od 1,1 milijardu KM, što je 18,4 odsto od ukupno ostvarenog izvoza.

Od susjednih zemalja značajan izvoz u istom periodu ostvaren je u Srbiju i Crnu Goru u vrijednosti od 926,5 miliona KM, što je 15,6 odsto od ukupnog izvoza (od toga na Srbiju otpada 696 miliona KM, a na Crnu Goru 155,7 miliona KM).

Posmatrano prema regionalnim grupacijama, u istom periodu najviše se izvozilo u EU u vrijednosti od 3,4 milijarde KM, što je 57,3 odsto od ukupno ostvarenog izvoza.

U okviru zemalja EU, najviše se izvozilo u Italiju, u vrijednosti od 779,1

milion KM, što je 13,1 odsto od ukupno ostvarenog izvoza.

U decembru 2007. najviše se uvezilo iz Hrvatske u vrijednosti od 208,6 miliona KM, što je 17,1 odsto od ukupno ostvarenog uvoza.

Od susjednih zemalja značajan uvoz u istom periodu ostvaren je iz Srbije u vrijednosti od 127,8 miliona KM, što je 10,5 odsto od ukupnog uvoza.

Posmatrano prema regionalnim grupacijama, u decembru se najviše uvezilo iz EU i to u vrijednosti od 592,9 miliona KM, što predstavlja 48,7 odsto od ukupnog uvoza.

U okviru zemalja EU najviše se uvezilo iz Njemačke u vrijednosti od 170,6 miliona KM, što je 14 odsto od ukupno ostvarenog uvoza.

Za 12 mjeseci 2007. godine najviše se uvezilo iz Hrvatske u vrijednosti od 2,4 milijarde KM, što je 17,6 odsto od ukupno ostvarenog uvoza.

Od susjednih zemalja značajan uvoz u istom periodu ostvaren je iz Srbije i Crne Gore u vrijednosti od 1,4 milijarde KM, što je 10,3 odsto (od toga na Srbiju otpada 1,3 milijarde KM, a na Crnu Goru 28,4 miliona KM).

U decembru

Robni promet sa inostranstvom od 1,7 milijardi KM

Prema podacima Agencije za statistiku BiH, u decembru 2007. godine BiH je ostvarila ukupan robni promet sa inostranstvom u vrijednosti od 1,7 milijardi KM, od čega se na izvoz odnosi 463,5 miliona KM ili 27,6 odsto, a na uvoz 1,2 milijarde KM ili 72,4 odsto.

U okviru ukupno ostvarenog vanjskotrgovinskog prometa BiH u posmatranom mjesecu, pokrivenost uvoza izvozom iznosila je 38,1 odsto.

Za 12 mjeseci prošle godine ostvaren je izvoz u vrijednosti od 5,9 milijardi KM, što je za 15 odsto više u odnosu na isti period prethodne godine.

U istom periodu ostvaren je uvoz u vrijednosti od 13,9 milijardi KM, što je za 22 odsto više u odnosu na isti period prethodne godine.

Za 12 mjeseci 2007. godine pokrivenost uvoza izvozom iznosila je 42,7 odsto.

U istom periodu BiH je u robnom prometu sa inostranstvom ostvarila ukupan trgovinski deficit u vrijednosti od osam milijardi KM.

Najveće učešće u izvozu u sektoru "obični metali"

Prema podacima Agencije za statistiku BiH, posmatrano prema sektorima Harmoniziranog sistema (HS), odnosno Carinske tarife BiH, u decembru 2007. godine najveće učešće u izvozu ostvareno je u sektoru "Obični metali i proizvodi od običnih metala" sa ukupnom vrijednošću od 92,4 miliona KM, što iznosi 19,9 odsto od ukupnog izvoza.

Značajan obim izvoza ostvaren je u sektoru "Mineralne tvari" sa ukupnom vrijednošću od 85,3 miliona KM, što iznosi 18,4 odsto od ukupnog izvoza.

Za 12 mjeseci 2007. godine najveće učešće u izvozu ostvareno je u se-

ktoru "Obični metali i proizvodi od običnih metala" sa ukupnom vrijednošću od 1,6 milijardi KM, što iznosi 27,7 odsto od ukupnog izvoza.

Značajan obim izvoza ostvaren je u sektoru "Mašine, elektrotehnička oprema" sa ukupnom vrijednošću od 763,1 milion KM, što iznosi 12,9 odsto od ukupnog izvoza.

U decembru 2007. godine najveće učešće u uvozu ostvareno je u sektoru "Mašine, elektrotehnička oprema" sa ukupnom vrijednošću od 228,8 miliona KM, odnosno 18,8 odsto od ukupnog uvoza.

Značajan obim uvoza ostvaren je, također, u sektoru "Mineralne tvari" sa ukupnom vrijednošću od 190,9 miliona KM, što iznosi 15,7 odsto od ukupnog uvoza.

Za 12 mjeseci prošle godine najveće učešće u uvozu ostvareno je u sektoru "Mašine, elektrotehnička oprema" sa ukupnom vrijednošću od 2,3 milijarde KM, što iznosi 16,9 odsto od ukupnog uvoza.

Značajan obim uvoza ostvaren je u sektoru "Mineralne tvari" sa ukupnom vrijednošću od 2,1 milijardu KM, što iznosi 14,9 odsto od ukupnog uvoza.

Potrošačka korpa 546,48 KM

Potrošačka korpa u Federaciji BiH u decembru 2007. godine iznosila je 546,48 KM, što je za 8,43 KM ili za 1,6 odsto više u odnosu na novembar, kada su izdaci za prehranu i piće bili 538,05 KM.

Posmatrano prema sjedištima kantona, za potrošačku korpu u decembru 2007. godine najviše je trebalo izdvojiti u Mostaru 582,75 KM, zatim u Širokom Brijegu 572,73 KM, Livnu 567,61 KM, a najjeftinija potrošačka korpa je bila u Goraždu i iznosila je 493,58 KM.

Ukupni troškovi života u decembru 2007. godine viši su za 1,8 odsto u odnosu na prethodni mjesec, s tim da su troškovi života za robe viši za dva odsto, za usluge 1,2 odsto, za prehranu 3,5 odsto, obrazovanje i kulturu 2,5 odsto, ogrev i osvjjetljenje dva odsto, stan 1,4 odsto, odjeću i obuću, te duhan i piće 0,4 odsto, opremu stana/pokucstvo, prevozne i telekomunikacijske usluge 0,2 odsto, a za higijenu i njegu zdravlja indeks cijena je niži za 0,3 odsto.

Prema podacima Federalnog zavoda za statistiku, ukupni troškovi života u decembru 2007. su viši za 6,1 odsto u odnosu na prosječne troškove života iz 2006. i za 4,9 odsto u odnosu na decembar 2006. godine.

Za 12 mjeseci 2007. u odnosu na isti period 2006. godine troškovi života su viši za 1,5 odsto.

Cijene na malo u decembru 2007. više za 1,3 odsto

Ukupne cijene na malo u decembru 2007. godine više su za 1,3 odsto u odnosu na novembar, s tim da su cijene poljoprivrednih proizvoda više za 6,6 odsto, industrijskih prehrambenih proizvoda za 1,6 odsto, industrijskih neprehrambenih proizvoda za 0,7 odsto, usluga za 0,9 odsto i pića za 0,3 odsto.

Cijene duhana u decembru prošle godine nisu se mijenjale.

Ukupne cijene na malo u decembru 2007. više su za 6,6 odsto u odnosu na prosječne cijene iz 2006. i za 5,3 odsto u odnosu na decembar 2006. godine. Za 12 mjeseci ove u odnosu na isti period prethodne godine cijene na malo su više za 2,2 odsto.

Od jula do decembra prošle godine najviše je poskupio maslac za 89,1 odsto, slijede jestivo ulje (68,9 odsto), tvrdokorni sir, trapist (46,5 odsto), grah (27,10 odsto), krompir (12,20 odsto), kokošija jaja (11,80 odsto), brašno (11,2 odsto), hljeb i mlijeko (10,80 odsto), te piletina (5,20 odsto).

Od decembra 2006. do istog mjeseca 2007. godine došlo je i do poskupljenja kafe za 9,5 odsto, a poskupjeli su i motorni benzin-super 98 oktana za 8,8 odsto, motorni benzin BMB 95 oktana za 8,9 odsto, motorni benzin BMB 98 oktana za 8,5 odsto i euro dizel za 10,7 odsto.

Prosječna neto plata 696 KM

Prema podacima Federalnog zavoda za statistiku, prosječna mjesečna isplaćena neto plata po zaposlenom za decembar 2007. godine u FBiH iznosi 696,74 KM.

U toku decembra 2007. godine došlo je do povećanja prosječne mjesečne isplaćene neto plate za 0,28 odsto.

Od septembra do decembra 2007. godine prosječna mjesečna isplaćena neto plata iznosila je 690,23 KM.

U odnosu na isti period prethodne godine došlo je do porasta prosječne mjesečne isplaćene neto plate za 11,02 odsto.

Najviša prosječna isplaćena neto plata u novembru 2007. godine zabilježena je u Kantonu Sarajevo i ona iznosi 884,05 KM, zatim u Hercegovacko-neretvanskom kantonu 772,13 KM, a najniža prosječna isplaćena neto plata zabilježena je u Srednjobosanskom kantonu i iznosi 546,79 KM.

Prosječna mjesečna isplaćena bruto plata po zaposlenom za decembar 2007. godine u FBiH iznosi 1.024,62 KM.

U jesenjoj sjetvi zasijano 30.155 hektara

Prema podacima Federalnog zavoda za statistiku, u jesenjoj sjetvi u 2007. zasijano je 30.155 hektara, što je manje za 0,8 odsto u odnosu na jesenju sjetvu u 2006. godini.

Posmatrano po grupama usjeva, sjetva žita je manja za 1,4 odsto, povrtnog bilja manja je za 1,8 odsto, a stočnog krmnog bilja veća za 3,9 odsto u odnosu na jesenju sjetvu u 2006. godini.

Zasijana površina ozimom pšenicom manja je za 4,5 odsto u odnosu na 2006. godinu.

Industrijska proizvodnja u 2007. veća za 9,1 odsto

Industrijska proizvodnja u Federaciji BiH u decembru 2007. u odnosu na prosječnu mjesečnu proizvodnju iz prošle godine veća je za 9,3 odsto, a u odnosu na proizvodnju iz istog mjeseca 2006. manja za 1,6 odsto, dok je u odnosu na novembar prošle godine manja za 1,2 odsto.

Industrijska proizvodnja u 2007. u odnosu na 2006. godinu veća je za 9,1 odsto.

Posmatrano prema područjima industrijskih djelatnosti u 2007. u odnosu na 2006. godinu, industrijska proizvodnja u području prerađivačke industrije veća je za 13,8 odsto, u području rudarstva veća je za 10,2 odsto, a u području opskrbe električnom energijom, plinom i vodom manja je za 5,5 odsto.

Posmatrano po glavnim industrijskim grupacijama industrijskih proizvoda u 2007. u odnosu na 2006. godinu, proizvodnja bilježi povećanje kapitalnih proizvoda za 34,7 odsto, trajnih proizvoda za široku potrošnju za 25,1 odsto, netrajnih proizvoda za široku potrošnju za 19,3 odsto, intermedijarnih proizvoda, osim energije za 6,2 odsto, dok je zabilježeno smanjenje proizvodnje energije za 1,9 odsto.

U decembru zaposleno 4.225 osoba

U decembru 2007. godine sa evidencije službi za zapošljavanje u Federaciji BiH brisane su 9.973 osobe, od kojih je zaposleno njih 4.225

Tokom decembra 2007. godine službama za zapošljavanje prijavilo se 7.240 novih lica koja traže zaposlenje, što je za 1.029 ili 12,44 odsto manje u odnosu na novembar.

Od 1. januara do 31. decembra 2007. godine sa evidencije službi za zapošljavanje brisano je 106.085 osoba, od kojih je zaposleno njih 58.727.

Potražnja za radnom snagom u decembru je iznosila 1.525 lica i manja je za 277 lica ili 15,37 odsto u odnosu na prethodni mjesec.

Krajem decembra 2007. godine na evidencijama službi za zapošljavanje u FBiH registrovano je 367.570 nezaposlenih osoba, od kojih su 179.962 žene, što predstavlja smanjenje za 2.733 osobe u odnosu na novembar 2007. godine.

Prema podacima Federalnog zavoda za statistiku dobivenim od

organizacija, odnosno poslodavaca, u novembru 2007. godine u FBiH je bilo zaposleno 419.125 radnika i u odnosu na oktobar 2007. godine više ih je za 5.456 ili 1,30 odsto.

U privredi je bilo zaposleno 240.368 ili 57,35 odsto, a u neprivredi 178.757 ili 42,65 odsto.

Broj zaposlenih u novembru 2007. godine u odnosu na prosjek 2006. godine veći je za 29.524 ili 7,04 odsto.

Kvalifikaciona struktura evidentiranih nezaposlenih u decembru 2007. godine bila je: VSS 7.832 ili 2,13 odsto, VŠS 4.917 ili 1,34 odsto, SSS 80.692 ili 21,95 odsto, VKV 2.717 ili 0,74 odsto, KV 128.477 ili 34,95 odsto, NKV 129.408 ili 35,21 odsto, PKV 12.442 ili 3,38 odsto i NSS 1.085 ili 0,30 odsto.

Od ukupnog broja registrovanih nezaposlenih u FBiH, posmatrano po kantonima, najveći broj registrovanih nezaposlenih nalazi se u Tuzlanskom (90.840 ili 24,71 odsto), Zeničko-dobojskom (68.202 ili 18,55 odsto), zatim u Kantonu Sarajevo (65.344 ili 17,78 odsto), a najmanji u Bosansko-podrinjskom kantonu (4.317 ili 1,17 odsto).

Registrovanih nezaposlenih demobilisanih vojnika u decembru je bilo 87.480, što je manje za 2.662 u odnosu na prošli mjesec.

U skladu sa Zakonom o posredovanju u zapošljavanju i socijalnoj sigurnosti nezaposlenih osoba, novčanu naknadu u novembru je koristila 5.521 osoba, a zdravstvenu zaštitu 206.649 osoba ili 56,22 odsto od ukupnog broja registrovanih nezaposlenih.

U decembru 2007. godine 82 nezaposlene osobe koristile su pravo na penziju i invalidsko osiguranje, a izdato je 160 radnih dozvola stranim državljanima.

Okvirni IPA sporazum potpisan u Sarajevu

Dodijeljeno 440 miliona eura podrške za BiH

Pierre Mirel, direktor za zapadni Balkan pri Generalnoj direkciji Evropske komisije za proširenje, i Nikola Špirić, predsjedavajući Vijeća ministara BiH, potpisali su 20. februara 2008. godine Okvirni sporazum za Instrument za pretpriputnu podršku (IPA) u Sarajevu. Komisija je u okviru Instrumenta za pretpriputnu podršku (IPA) dodijelila 440 miliona eura podrške za BiH u njenoj tranziciji od zemlje potencijalnog kandidata do zemlje kandidata od 2007. do 2011. godine.

Tokom ceremonije potpisivanja Okvirnog IPA sporazuma, Mirel je potcrtao da je potpisivanje ovog sporazuma dokaz da će EU konstantno osiguravati finansijsku po-

dršku Bosni i Hercegovini. Izrazio je svoje zadovoljstvo zbog nedavnog usvajanja pretpriputne strategije koju je usvojilo Vijeće ministara BiH, čime je postala dio službenog integracijskog procesa BiH u EU.

Naglašavajući činjenicu da je od kraja rata EU investirala 1,9 milijardi eura u BiH, Mirel je podsjetio da su ova sredstva iskorištena za obnovu, izgradnju državnih institucija, povratak izbjeglica i za poduzimanje važnih reformi. Imajući u vidu da će u okviru IPA procesa EU osigurati 500 miliona eura od 2007. do 2011., Mirel je zaključio: "Vjerujemo da je ovo jasan znak i dokaz povjerenja i dalje podrške EU Bosni i Hercegovini. Nadam se

da će ova podrška pomoći vašoj zemlji da ostvari ciljeve i obavi potrebne reforme."

Predsjedavajući Vijeća ministara BiH Nikola Špirić je izrazio svoje zadovoljstvo činjenicom da BiH može aplicirati za IPA sredstva i dodao: Ja sam uvjeren da će, ako ubrzamo proces euointegracija, sredstva Evropske komisije biti izdašnija. Zato je do nas u BiH da učinimo sve što je potrebno da ostvarimo dobre rezultate." Govoreći o potrebnom optimizmu kada je riječ o podršci procesa integracije BiH, zaključio je da "bez konkretnih rezultata neće biti optimizma iz Brisela. Zato se nadam da će vijesti iz BiH svaki dan biti bolje."

Energetika - prilagođavanje sistemu

Prilagođavanje sistemu Evropske unije proces je postepenog prihvatanja njezinih pravila i standarda. Kriteriji za članstvo definišu nužan nivo usklađenosti sistema EU koju države kandidati moraju postići. Pri procjeni ispunjavanja kriterija za članstvo Evropska komisija vrednuje usklađenost državnog uređenja u cjelini (stupanj demokratije, djelotvornost pravne države, uspostavljena tržišna privreda) i pojedinačnih sektora.

Na području energetike EU je tokom pregovora o članstvu od kandidata najprije zahtijevala povećanje nivoa nuklearne sigurnosti.

Međutim, reformom i liberalizacijom energetskog sektora u EU postavljeni su novi zahtjevi državama koje se žele uključiti u EU.

Kriteriji za članstvo

U svakom sektoru privrede ispunjavanje uslova za članstvo procjenjuje se na osnovu ispunjavanja privrednih i pravnih kriterija za članstvo. Ispunjavanje privrednih kriterija za članstvo podrazumijeva:

a) postojanje efikasne tržišne privrede (liberalizacija cijena i trgovine, ravnoteža ponude i potražnje uspostavljena tržišnim snagama) i b) sposobnost suočavanja s konkurencijskim pritiskom i tržišnim uticajima u EU. Ispunjavanje drugog kriterija vrednuje se, između ostaloga, na osnovu procjene postoji li potrebna infrastruktura.

Pravni uslovi podrazumijevaju prihvatanje i primjenu propisa EU, tzv. *Acquisa communautairea*, odnosno skraćeno *acquisa*.

Na nivou država članica niti na nivou Unije nije još uspostavljeno efikasna tržišna privreda u energetici. Naprimjer, sistem tržišnih zakona na nivou EU tek se razvija, a to je jedan od elemenata za procjenu

postoji li efikasna tržišna privreda. Stoga se na području energetičkog nivoa ispunjavanje uslova za članstvo prati uzimanjem u obzir nivoa liberalizacije postignute u EU.

Prema tome, ispunjavanje uslova za članstvo na području energetike procjenjuje se, prije svega, na osnovu sposobnosti za prihvatanje i primjenu *acquisa*. Pri tome su ključne smjernice za procjenu stanja:

- usvajanje energetske politike s jasnim rokovima za restrukturiranje sektora;
- pripreme za sudjelovanje u jedinstvenome energetskom tržištu (usvajanje i provođenje Smjernice 96/92 za električnu energiju i Smjernice 99/30 za plin, te Smjernice 2001/77 o električnoj energiji proizvedenoj iz obnovljivih izvora);
- unapređenje energetskih mreža radi stvaranja energetskog tržišta;
- priprema za krizna stanja, posebno uspostavljanjem dovoljnih rezervi nafte za 90-odnevno snabdjevanje;
- rješavanje socijalnih, regionalnih i ekoloških posljedica restrukturiranja sektora;
- povećanje efikasnosti, smanjivanje gubitaka energije i poticanje upotrebe obnovljivih izvora (hidroenergija, energija vjetra, solarna energija i energija biomase);
- jačanje nuklearne sigurnosti (sigurnosti nuklearnih elektrana i osiguranje upravljanja nuklearnim otpadom).

Uključivanje u jedinstveno tržište

Sposobnost sudjelovanja na jedinstvenom tržištu procjenjuje se na osnovu institucionalne i tehničke mogućnosti sudjelovanja neke zeml-

je na tržištu. Institucionalna sposobnost podrazumijeva prihvatanje i provođenje dijela *acquisa* koji omogućava uspostavljanje tržišne privrede u energetici, a tehnička spremnost podrazumijeva odgovarajuću infrastrukturu i interoperabilnost sistema.

Institucionalna sposobnost

Stvaranje jedinstvenoga energetskog tržišta i odgovarajućeg *acquisa* započelo je liberalizacijom 1990-ih. U prvoj fazi osigurana je transparentnost cijena i omogućen pristup treće strane transportnoj infrastrukturi (tranzit). Druga je faza liberalizacije započela 1993. U njoj je omogućeno dodjeljivanje dozvola za izgradnju transportnih kapaciteta na nediskriminirajućoj osnovi čime je omogućeno stvaranje konkurencije.

Vertikalno integrisana preduzeća razdvojila su račune pojedinih djelatnosti (proizvodnje, prenosa, distribucije) i uveden je pristup "trećoj strani" za najveće potrošače električne energije i plina.

U trećoj su fazi, koja je započela 1996., usvojena zajednička pravila za tržišta električnom energijom (Smjernica 96/92) i plinom (Smjernica 98/30), te stvoreni preduslovi za slobodno kretanje električne energije i plina na području Unije.

Glavne prepreke liberalizaciji tržišta (u smislu ograničavanja pristupa tržištu) jednake su i u sektoru električne energije i sektoru plina. To su nedostatak ovlaštenja regulatornog tijela, nedovoljno oštro razdvajanje pojedinih aktivnosti, visoke naknade za pristup mreži, režim uravnoteženja ponude i potražnje, dominantni položaj proizvodnih preduzeća, te tranzitne naknade.

Kandidati uglavnom uspješno prihvataju osnovna načela sistema

EU: transparentnost tržišnih uslova i cijena, zajamčena slobodna izmjena energije na unutrašnjem tržištu i otvaranje tržišta električnom energijom i plinom. Stoga su pregovori o energetici brzo dovršeni u svim zemljama kandidatkinjama. Ipak, usvajanje i primjena zakonodavstva EU u pojedinim državama kandidatkinjama stvara teškoće, pa su one zatražile produženje prelaznog razdoblja. Tako je Češkoj odobreno provođenje smjernice za plin do kraja 2004. godine, a Estoniji za električnu energiju do 2008. godine.

Tehnička sposobnost

Za primjenu energetske acquisa, te za pristup jedinstvenome energetskeom tržištu nužna je i odgovarajuća infrastruktura. Osnovnu energetskeu infrastrukturu čine naftno-plinski sistem i elektroenergetski sistem. Povezivanje sistema nužno je za ostvarenje jedinstvenog tržišta, stvaranje novih radnih mjesta i očuvanje konkurentnosti privrede.

Izgradnja i povezivanje energetske infrastrukture u EU regulisani su politikom transevropskih energetskeih mreža (TEN-E), te uredbom o

obavješavanju Komisije o investicijama sa zajedničkim interesom u energetskeom sektoru.

Pripreme za krizna stanja

EU zahtijeva postojanje 90-dnevne rezerve naftnih proizvoda (Smjernica 68/414/EEC i njezini amandmani), koja se utvrđuje na osnovu prosječne potrošnje prethodne kalendarske godine. U državama koje imaju svoju proizvodnju, potrebne rezerve se mogu smanjiti za 25%.

Ispunjavanje tog zahtjeva stvara teškoće državama kandidatkinjama, jer podrazumijeva znatne investicije u skladišne kapacitete. Stoga su one tokom pregovora tražile prelazna razdoblja za ispunjenje tog uslova.

Nuklearna sigurnost

EU u kontekstu svog proširenja naglašava važnost nuklearne sigurnosti. U junu 2001. Vijeće EU prihvatilo je Izvještaj o nuklearnoj sigurnosti u kontekstu proširenja. Izvještaj sadrži preporuke kandidatima za povećanje nuklearne sigurnosti, provođenje nacionalnih programa povećanja nuklearne sig-

urnosti, uključujući upravljanje radioaktivnim otpadom, potrošenim gorivom i sigurnost reaktora koji se koristi u istraživanjima. Tokom pregovora pažnja se pridaje povećanju sigurnosti nuklearnih elektrana i upravljanju nuklearnim otpadom.

EU potiče povećanje nuklearne sigurnosti sufinansiranjem zatvaranja nuklearnih jedinica koje se ne mogu modernizirati.

Drugi elementi

Drugi elementi koje EU procjenjuje pri vrednovanju nivoa ispunjavanja uslova za članstvo odnose se na energetskeu politiku, razvoj pratećih mjera za rješavanje socijalnih, regionalnih i ekoloških efekata reformi i provođenje mjera za povećanje efikasnosti. Glavni zahtjev koji se postavlja kandidatima na području energetske politike, koja je u EU definisana Zelenom knjigom o sigurnosti snabdijevanja (European Commission, 2000), jeste usvajanje politike s jasnim rokovima. U državama kandidatkinjama godišnji plan provođenja odgovarajućih mjera je definisan pristupnim partnerstvima, a uključivanjem u pro-

grame EU olakšava se primjena acqisa.

Glavni ciljevi energetske politike EU su:

- sigurnost snabdijevanja za sve potrošače po prihvatljivim cijenama,
- čuvanje okoliša,
- promicanje konkurencije na europskome energetsom tržištu.

Ključne mjere za ispunjavanje tih ciljeva su diversifikacija izvora, provođenje Protokola iz Kyota, te stvaranje jedinstvenoga energetsog tržišta.

Ujedno, politika reforme energetske sektora u državama kandidatkinjama, u skladu sa zahtjevima EU, morala bi sadržavati i plan rješavanja socijalnih, regionalnih i ekoloških posljedica restrukturiranja sektora.

Upotreba obnovljivih izvora ključni je elemenat sigurnosti snabdijevanja i borbe protiv klimatskih promjena. Promoviše se provedbom

programa Altener, a Smjernicom Vijeća EU i Parlamenta o promicanju proizvodnje električne energije iz obnovljivih izvora države članice EU obvezuju se na veću upotrebu obnovljivih izvora. Cilj je Smjernice povećati udio "zelene" energije u EU s 14% 1997. na 22% do 2010. godine.

Može se zaključiti da u prilagodavanju uslovima EU za članstvo osim formalne, nužna je i stvarna usklađenost s propisima EU.

Sudjelovanje u regionalnim inicijativama može pridonijeti ispunjavanju uslova za članstvo. Budući da je regionalna saradnja preduslov za daljnje približavanje EU, a usvajanje acqisa nužno za uključivanje u EU, takav se oblik regionalne saradnje može smatrati mjerom koja olakšava integraciju u EU. Ujedno, mogućnost financiranja regionalnih projekata olakšava modernizaciju infrastrukture, što je,

također, nužno prije pristupanja EU. Međutim, pomoć je uslovljena strogim poštovanjem rokova i preuzetih obveza. Potrebno je izraditi konkretne planove provođenja, s rokovima i jasnim podjelama ovlaštenja i zaduženja.

Budući da je energetske sektor u državnom vlasništvu, te da će do pristupanja EU ostati u pretežno državnom vlasništvu, za provođenje reforme zadužena su najprije državna tijela. Stoga je za uspješnost reforme energetske sektora nužna i uspješna državna uprava, tj. njezina reforma ili transfer dijela ovlaštenja neovisnim tijelima. U tom je smislu potrebno jasno definisati djelokrug i kriterije postupanja. Glavni je izazov na području reforme energetike povećanje efikasnosti državne uprave.

Pripremila: Mira IDRIZOVIĆ

Ekonomska kretanja

Potrošnja ribe i morskih plodova u Evropskoj uniji u porastu; očekuje se globalno povećanje upotrebe prirodnih sastojaka za lijekove; a tržište zaštitne obuće u Evropskoj uniji je u porastu, iako je smanjena evropska proizvodnja ovih artikala. Ovo su samo neka od tržišnih kretanja u EU koja bi mogla poslužiti razvoju određenih privrednih grana i kod nas

Ribljí proizvodi traženi u EU

Potrošnja ribe i morskih plodova u Evropskoj uniji u porastu je od 80-ih godina prošlog vijeka, a rastuća količina ribljih proizvoda kupljenih u EU dolazi iz zemalja u razvoju. U porastu je potrošnja uvezenih račića, a i tropske vrste koje su se odnedavno pojavile na tržištu - morski pauk, tilapia, nilski grgeč - sve su popularnije.

Prosječan stanovnik EU pojео je oko 22 kg ribljih proizvoda u 2005. godini. Na čelu je Portugal (60 kg), slijede Španija (40 kg), Latvija, Fin-

ska i Francuska (30+ kg). Pet najvećih tržišta u EU su: Francuska, Španija, Velika Britanija, Italija i Njemačka i zauzimaju 70% od ukupne potrošnje u 2005. godini. Stanovnici istočne Evrope zasad još uvijek ne jedu mnogo ribe.

Prodaja proizvoda sa dodatnim vrijednostima, često povoljnih cijena, jako je porasla širom EU. Na sjeveru Evrope raste potražnja za održivo proizvedenom hranom iz mora. Ukupni dopušteni ulov u Evropi je u opadanju zbog prekomjernog ulova ribe.

S obzirom na to da proizvodnja ne zadovoljava potražnju, Evropska unija je najveći uvoznik ribljih proizvoda. Zemlje u razvoju učestvuju sa oko 33% u ukupnom uvozu EU u 2006. godini. Kina je bila najvažniji snabdjevač, naročito svježe i smrznute ribe. Španija je najveći uvoznik iz zemalja u razvoju. Uvoz iz zemalja u razvoju porastao je za oko 8% godišnje od 2002. godine. Proizvođači u zemljama u razvoju već isporučuju velike količine proizvoda za potrošače u EU, kao što su: smrznuta riba, riblji fileti, tunjevina, račići i školjke. Postoje naznake da će pomenuti proizvodi zauzimati veliki procenat na tržištu EU u bližoj budućnosti. Ključni faktor su sigurnost hrane i zahtjevi za kvalitetom od trgovaca. Zakonodavstvo koje se tiče uvoza proizvoda animalnog porijekla iz zemalja u razvoju je obimno, a postoje očekivanja da zahtjevi postanu još stroži.

Snaga ljekovitih biljaka

Očekuje se globalno povećanje upotrebe prirodnih sastojaka za lijekove kako u konvencionalnoj tako i u biljnoj medicini, najviše zbog sve veće popularnosti prirodnih, za okoliš neškodljivih proizvoda. Zemlje u razvoju sve su jače na ovom tržištu.

Glavni trend na tržištu prirodnih sastojaka je izmještanje prerade biljnih sirovina iz zapadne u istočnu Evropu, te općenito iz zapadnih zemalja u zemlje u razvoju. Sve više se zemlje poput Kine i Indije, ali i Brazila, Malezije i Meksika predstavljaju na evropskim sajmovima. Zemlje u razvoju zauzimaju značajno mjesto u uvozu prirodnih sastojaka za lijekove u EU: 38% medicinske i aromatične biljke, 24% sokovi i ekstrakti povrća i 11% alkaloidi iz povrća. Grupa proizvoda sokovi i ekstrakti povrća pokazala je velik prosječan godišnji rast uvoza iz zemalja u razvoju (6% u smislu vrijednosti). U 2006. godini, vodeći isporučioци medicinskih i aromatičnih biljaka iz zemalja u razvoju u zemlje EU bili su: Kina, Indija, Maroko, Egipat i Turska. Vodeći uvoznici sokova i ekstrakta povrća su bili: Indija, Kina, Filipini i Maroko. U sektoru alkaloida iz povrća prva četiri mjesta zauzimaju Kina, Indija, Indonezija i Brazil.

Ukupna vrijednost farmaceutskog tržišta u Evropskoj uniji procjenjuje se na 169 milijardi eura u 2006. godini, od kojih se preko 25 milijardi eura odnosi na lijekove bez recepta. Ukupna prodaja lijekova u pet vodećih evropskih zemalja - Njemačkoj, Velikoj Britaniji, Francuskoj, Španiji i Italiji - pokazuje stabilan rast od 3%, dostižući ukupnu vrijednost od oko 75 milijardi eura. Njemačka je najveće evropsko tržište za prirodne sastojke, biljne lijekove i dodatke za hranu, slijede Francuska, Italija, Velika Britanija, Španija i Poljska. Kompanije sa sjedištem u Evropi, naročito njemačke, vodeći su snabdjevači za svjetsku industriju prerade biljaka. Proizvođači lijekova na bazi bilja svoje sirovine nabavljali su uglavnom od trgovaca, međutim, danas neki od njih imaju vlastite plantaže ili direktne kontakte s proizvođačima.

Tržište zaštitne obuće u porastu

Tržište zaštitne obuće u Evropskoj uniji je u porastu, iako je smanjena evropska proizvodnja ovih artikala. Prostora ima mnogo za zemlje u razvoju.

EU je uvezla 53,9 miliona pari zaštitne obuće u 2006. godini u ukupnoj vrijednosti od 755 miliona eura. Uvoz je povećan za 28% u smislu količine od 2004. do 2006. godine, a 21% u smislu vrijednosti. Velika Britanija, Francuska, Njemačka i Italija zajedno zauzimaju 62% od ukupnog uvoza u EU (u vrijednosti).

Uloga zemalja u razvoju postala je važnija: u 2002. godini gotovo 31% od ukupnog uvoza dolazi iz zemalja u razvoju a u 2006. godini - 44%. Vodeći uvoznici iz zemalja u razvoju bili su: Kina (22% od ukupnog uvoza EU u vrijednosti), Tunis (14%) i Indija (4%). Proizvodnja obuće, uključujući i "gamaše", smanjena je u mnogim zemljama EU između 2001. i 2005. godine. Čak i Italija, koja je bila glavni proizvođač, ima smanjenu proizvodnju.

Godišnje prosječno smanjenje širom Evropske unije iznosilo je 5,2% (u smislu vrijednosti). Veličina tržišta porasla je za 1,7% godišnje od 2004. do 2006. godine. Od 2006. do 2008. očekuje se prosječan godišnji rast od 2,3%. U 2006. godini industrijska potražnja za zaštitnom obućom u Evropskoj uniji iznosila je 1,626 miliona eura.

Pripremila: Lejla SADIKOVIĆ

Međunarodni sajam metala - International Metal Fair

5. ZEPS Intermetal

Zenica 20 - 23.05.2008.

ZEPS Intermetal 2008.

U toku pripreme za organiziranje sajma

U Zenici je, u skladu sa programom priprema 5. međunarodnog sajma metala - ZEPS Intermetal 2008, u decembru 2007. godine, održana 4. sjednica Organizacionog odbora Sajma. Na sjednici je razmatran:

Izveštaj o održanom 4. međunarodnom sajmu metala,

Projekat 5. međunarodnog sajma metala, koji će se održati od 20. do 23. maja 2008. godine (Program izlaganja; Okvirni termin plan i Okvirni marketing plan),

Prateće manifestacije ZEPS Intermetal 2008.

U Izveštaju o realizaciji prethodnog sajma ukazano je na njegove bitne karakteristike.

ZEPS Intermetal 2007. je bio veći od prošlogodišnjeg za 17% u izložbenoj površini, a po broju izlagača za 9,1%. Uz rast u kvantitativnom smislu, sajam je imao i napredak u kvalitativnom pogledu, čemu su doprinijele prateće manifestacije, kao što su Međunarodna berza rada za potrebe metalske industrije, zatim Stručni seminar i konferencija TECHNO EDUCA, kao i organizovanje poslovne konferencije privrednika Hrvatske i BiH iz metalnog sektora.

Iz Hrvatske gospodarske komore najavljena je povećana kolektivna izložba hrvatskih privrednika na ZEPS Intermetalu 2008. Istaknut je interes transportnih organizacija, naročito Hrvatskih željeznica i luka, povodom pokretanja integralne proizvodnje čelika u Zenici, te njihov interes za razgovore sa Mittal Steel Zenica.

Članovi Odbora su istakli svoje sugestije i preporuke, nastojeći dati podršku organizatoru, kao i svoj doprinos u organizaciji Sajma ZEPS Intermetal 2008. Za očekivati je da će ovogodišnji biti još uspješniji i iznova potvrditi punu opravdanost održavanja.

N. Š. - M.